

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060308

DOM
2017-10-04
Stockholm

Mål nr
M 9287-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-09-30 i mål nr M 730-15, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

2. MB

3. LH
a

4. MH

5. PG

6. MN

7. LS

8. LS

Motpart

Johanssons Berg i Heljalt AB,

Ombud: EBP

Dok.Id 1352377

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täktverksamhet och vattenverksamhet på fastigheterna X, Y och Z i Klippans kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom avslår Mark- och miljööverdomstolen Johanssons Berg i Heljalt AB:s ansökan om tillstånd till täkt- och vattenverksamhet på fastigheterna X, Y och Z i Klippans kommun.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår övriga yrkanden.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne (länsstyrelsen) har yrkat i första hand att tillståndet ska upphävas och i andra hand att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för ny handläggning.

MB, PG, MN, LS och **LS** har yrkat att tillståndet ska upphävas samt att nya omständigheter och utredningar som åberopats först i Mark- och miljööverdomstolen ska avvisas.

LH och **MH** har yrkat att tillståndet ska upphävas.

Johanssons Berg i Heljalt AB (bolaget) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande: Bolaget har inte visat att det finns ett objektivt behov av täkten och att det saknas möjlighet att tillgodose behovet av naturgrus från befintliga täkter. Vidare har bolaget inte visat att det är ekonomiskt orimligt att ersätta naturgruset med bergkross när det gäller de 75 % av materialet som avses användas för tillverkning av betong. Det ifrågasätts inte att bolaget har avsättning för materialet men däremot att naturgrus behöver vara en nödvändig komponent i betongtillverkningen. Det finns flera utredningar, t.ex. från Chalmers Tekniska högskola och SGU, som visar att det är tekniskt möjligt att ersätta naturgrus med bergkross vid betongtillverkning. Att det idag produceras helkrossad ballast för betong kommersiellt i ett flertal täkter i landet tyder även på att det kan vara ekonomiskt rimligt att ersätta naturgrus med bergkross vid betongtillverkning om det finns tillgång till lämpligt berg inom ett rimligt avstånd. Bolaget har endast redovisat vilka möjligheter huvudkunden Sydsten AB har att ur egen täkt vara självförsörjande avseende helkrossad ballast för betong. Det saknas en mer förutsättningslös utredning av möjligheterna att finna lokalt berg som kan användas för att tillverka helkrossad ballast för betong. Ett alternativ till ansökt naturgrustäkt bör vara att öppna en ny bergtäkt om behovet inte kan tillgodoses i befintliga bergtäkter. SGU har visat att det finns lämpligt berg inom rimligt avstånd.

Det ska även beaktas att det finns en stor kapacitet att bryta ytterligare naturgrus i länets befintliga täkter. Betonggrus 0/8 mm kan delas upp i en grovandel och en finandel. Kostnaden för att ersätta grovandelen med bergkross är lägre än att ersätta finandelen med bergkross. Bolaget har redovisat två beräkningsfall som visar hur mycket kostnaderna ökar om den finaste fraktionen naturgrus ersätts med 0/2 mm bergkross. Vad gäller de ekonomiska beräkningarna bör kostnaderna för att producera betonggrus 0/8 mm, med eller utan den finaste fraktionen 0/2 mm, och inte kostnaden för att enbart producera 0/2 mm vara den rimliga jämförelsen. Bolaget har inte tillräckligt tydligt visat att kostnaderna för att ersätta naturgrus med bergkross skulle vara högre i denna region än på de platser där man i dag tillverkar helkrossad ballast för betong. Vid kostnadsberäkningen bör det även beaktas att transportkostnaderna blir 2,5 gånger högre från den planerade naturgrustäkten jämfört med ett bergkrossalternativ i Hardeberga. Bolaget har således inte visat att det skulle vara ekonomiskt orimligt att ersätta naturgruset med bergkross. När den ekonomiska aspekten bedöms ska kostnadsökningen vägas mot det allmänna intresset att bevara naturgrusförekomsten, som är en ändlig resurs. Enligt bolagets uppgifter kommer cirka 25 % av finandelen att användas som dressand till golfbanor, fotbollsplaner m.m. När det gäller dressanden framgår inte lika tydligt att den går att ersätta med annat material. Då de ersättliga användningsområdena dominerar är det dock inte motiverat att öppna en ny täkt enbart för behovet av dressand.

MB, PG, MN samt **LS** och **LS** har anfört bl.a. följande: Det är inte visat att det saknas bergkross-alternativ av tillräcklig kvalitet eller att ingreppet i naturen inte kan undvikas genom annat material såsom material från sökandens egna pågående täktverksamheter eller material från andra täktverksamheter. Täktverksamhetens nytta för sökanden och allmänheten står inte i rimlig proportion till intrånget. Nya omständigheter och utredningar som bolaget åberopat först i Mark- och miljööverdomstolen ska med hänvisning till instansordningsprincipen avvisas.

LH och **MH** har anfört bl.a. följande: Det är tekniskt möjligt att tillverka finmaterial till betong av berg. Bolaget har presenterat kostnadsuppgifter som är förvånansvärt höga och angett att bergkross är många gånger dyrare än naturgrus.

Påverkan på betongpriset är dock obetydlig och beslutet bör baseras på detta pris. Bedömningen av behovet har baserats på en utredning av vilken framgår att Sydsten AB inte har något överskott av bergkross från Hardeberga. Underlaget bör dock omfatta hela marknaden och inte en enstaka leverantör. Det finns risk för att tillgången på naturgrus minskar investeringsviljan avseende bergkrossanläggningar.

Bolaget har anfört bl.a. följande: Alternativet till aktuell täkt är att söka tillstånd till annan täkt i närområdet eller att importera sand. Befintliga täkter är inte aktuella eftersom de antingen har för få år kvar av tillstånden, har material av bristande kvalitet, ligger för långt bort eller redan har bindande avtal med andra aktörer. Det finns inte någon möjlighet att ersätta golfsand med bergkross. Däremot finns det utredning som visar att det är möjligt att ersätta natursand i betong med ett flertal bergarter, men då har inte hänsyn tagits till den ekonomiska aspekten eller tiden som krävs för omställning av produktionsprocesserna och hantering av eventuella restprodukter. Sammanlagt blir det cirka 4, och i värsta fall 6, gånger dyrare att krossa berg än att använda natursand. Att öppna en bergtäkt för att endast producera högkvalitativ 0/2 mm fraktion är ekonomiskt omöjligt. Först om 10 år kan bolaget uppnå 50 % krossad finballast i betongtillverkningen. Länsstyrelsen har framfört att möjligheten att öppna en ny bergtäkt borde utredas som alternativ för att tillgodose behoven för betongtillverkningen. Behovsprövningen ska dock enligt förarbetena utgå från redan öppnade täkter.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken). Frågan om resurshållning är särskilt viktig vid nyetablering av en täkt och en tillståndsansökan kan avslås med motiveringen att behovet kan tillgodoses med material från en annan täkt. Det är verksamhetsutövaren som ska visa att det är förenligt med god hushållning att utvinna materialet (se prop. 2008/09:144 s. 12 f.).

Naturgrus är en ändlig resurs. Tillgången på naturgrus är begränsad och avlagringar med naturgrus är ofta betydelsefulla för vattenförsörjningen. I syfte att minska uttaget av naturgrus och därigenom trygga en långsiktigt god hushållning har en särskild bestämmelse införts i 9 kap. 6 f § miljöbalken. Av bestämmelsen framgår att en täkt av naturgrus inte får komma till stånd bl.a. om det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material. Vid den prövningen bör man beakta dels om det är möjligt att använda ett annat material, t.ex. bör krossat berg i ökad utsträckning kunna ersätta naturgrus som ballast i betong, dels om tillgången på naturgrus från redan öppnade naturgrustäkter i närheten kan tillgodose behovet. För att behovet ska anses kunna tillgodoses från en redan öppnad täkt bör den tänkten vara ett reellt alternativ med hänsyn till t.ex. dess lokalisering. Det är sökanden som ska redogöra för det avsedda användningsområdet och varför det inte är möjligt att använda ett annat material än det grus som finns i täkten. Det är således sökanden som måste visa att det finns ett objektivt behov av att använda naturgruset. Om en verksamhetsutövare avser att bryta material av olika fraktioner och det för vissa fraktioner finns alternativa material och för vissa inte, bör prövningsmyndigheten beakta vad som är det huvudsakliga skälet för ansökan (se prop. 2008/09:144 s. 16 f. och s. 26). Det ska således ske en behovsprövning och verksamhetsutövaren har att visa det objektiva behovet av materialet (se MÖD 2010:6 och MÖD 2010:22).

Den aktuella ansökan avser tillstånd till ny grustäkt och omfattar ett totalt uttag om 2,55 miljoner ton naturgrus som delvis är beläget under grundvattenytan. Verksamhetsområdet är cirka 24 hektar och utgörs idag av skogs- och jordbruksmark. Bolaget har uppgett att 85 % av fyndigheten består av sand i 0-2 mm fraktionen, varav cirka 75 % avses användas till betongframställning och cirka 25 % avses användas som dressand till golfbanor m.m.

För att tillåta nyetablering av en naturgrustäkt av den omfattning som nu är i fråga måste det ställas höga krav på den utredning som visar att behovet av material med önskad kvalitet inte på ett tillfredsställande sätt kan erhållas på annat sätt eller annan plats. En allmän utgångspunkt när det gäller naturgrustäkter är även att en

dominerande del av uttaget ska gå till användningsområden där naturgrus inte kan ersättas.

Naturgruset i aktuell täkt ska till största del användas till betongframställning. Av utredningen får anses framgå att det numera är tekniskt möjligt att som ballast i betong använda krossat berg som ersättningsmaterial för naturgrus. SGU har anfört att det finns förutsättningar att hitta berg som är lämpligt för detta ändamål i Skåne.

Länsstyrelsen har pekat på att det finns en relativt stor kapacitet att bryta ytterligare naturgrus i länets befintliga täkter. Bolaget har angett att det behov som finns inte kan tillgodoses genom redan befintliga täkter. Bolaget har även angett att det är ekonomiskt orimligt att ersätta naturgruset med bergkross och att detta kräver ändrade produktionsprocesser och en marknad för restprodukterna. Till stöd för att det finns ett objektivet behov har bolaget gett in flera utredningar.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning framgår inte tydligt av utredningarna vilket behov samhället har av naturgrus och hur det behovet förhåller sig till befintligt utbud. Det framgår inte heller tillräckligt tydligt vilka bergalternativ som finns eller varför befintliga naturgrustäkter inte skulle kunna täcka samhällets behov, i vart fall under den tid det tar att ställa om produktionsprocesserna till en ökad användning av bergkross. Inte heller övrig utredning i målet, t.ex. yttrandet från SGU, ger en tillräckligt tydlig bild av att det föreligger behov av en ny naturgrustäkt på aktuell plats. Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att bolaget inte visat att det föreligger ett objektivet behov av materialet. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och ansökan avslås. Även övriga yrkanden i målet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-11-01

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Henrik Löv, tekniska rådet Anna-L Rosengården och hovrättsrådet Li Brismo, referent samt tf. hovrättsassessorn Erika Löwhagen.

Föredragande har varit L Lidmark

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-09-30
meddelad i
Växjö

Mål nr M 730-15

SÖKANDE

Johanssons Berg i Heljalt AB,

Ombud: EBP

SAKEN

Ansökan om tillstånd till täktverksamhet och vattenverksamhet på fastigheterna X, Y och Z i Klippans kommun, Skåne län.

Avrinningsområde: 96 Rönne å N: 6210832 E: 395312 SWEREF99 TM

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Johanssons Berg i Heljalt AB följande tillstånd enligt miljöbalken.

1. Miljöfarlig verksamhet genom täkt på fastigheterna X, Y och Z med en total mängd av 2,55 miljoner ton sand och grus och ett maximalt årligt uttag av 200 000 ton inom det brytningsområde som framgår av exploaterings-plan i bilaga 2 till ansökan.
2. Vattenverksamhet i form av grävning i vattenområde under grundvattenytan inom det brytningsområde som framgår av exploateringsplan i bilaga 2 till ansökan.

Dok.Id 370585

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

Giltighetstid

Dessa tillstånd gäller i 20 år från det att domen vunnit laga kraft. För den tillståndsgivna vattenverksamheten gäller särskild arbetstid, se nedan.

För tillstånden gäller följande villkor

1. Om inte annat framgår av nedanstående villkor, ska verksamheten, inbegripet skyddsåtgärder och försiktighetsmått, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Innan verksamheten påbörjas ska gränserna för verksamhets- och brytningsområdet markeras i terrängen på väl synligt sätt. Markeringarna ska behållas under hela tillståndstiden. Minst en fixpunkt ska finnas markerad i terrängen.
3. Brytning/uttag av täktmaterial får endast ske inom den på exploateringsplan i bilaga A2 markerade gränsen för brytningsområdet och inte på lägre nivå än + 35 m.
4. Brytning under grundvattenytan får börjas tidigast fem år efter det att tillståndet tagits i anspråk.
5. Material som innehåller huvudsakligen 0-2 mm fraktionen får inte användas till okvalificerade ändamål som utfyllnad, vägbyggnad etc. Utleveranserna ska journalföras med avseende på avnämare och levererad fraktion samt redovisas årligen till tillsynsmyndigheten.
6. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.

Måndag-fredag kl 07-18

50 dB LA_{Eq}

Lördag, söndag och helgdag kl 07-18

45 dB LA_{Eq}

Kvällstid kl 18-22	45 dB LA _{Eq}
Nattetid kl 22-07	40 dB LA _{Eq}

Momentana ljud nattetid, kl. 22-07, får utomhus vid bostäder maximalt uppgå till högst 55 dB LA_{Fmax}.

Uppföljning och kontroll av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för faktisk drifttid inom de referenstidsintervall som anges ovan. Kontroll ska genomföras så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

7. Normal produktion såsom grävning(brytning) och sortering får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 07.00 - 18.00. Utlastning får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 06.00 - 20.00. Brytning och sortering får ej ske under veckorna 26-31. Tillsynsmyndigheten får efter bolagets anmälan medge andra arbetstider vid enstaka tillfällen.
8. Åtgärder ska vidtas för att minimera spridning av damm från tåkten och taktverksamhetens samtliga moment. Salt eller annan lätt vattenlöslig kemikalie får inte användas vid dammbekämpning.
9. Kemiska produkter ska hanteras och förvaras på sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå ytvatten eller grundvatten. Dieselolja ska förvaras i dubbelmantlade säkerhetstankar, s.k. ADR-tankar.
10. Tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spridning av drivmedel förhindras eller om mobila spilltråg används som skydd. Rutiner och beredskap ska finnas i händelse av spill eller läckage. Saneringsutrustning ska

finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet

11. Gräv- och schaktfordon som används i tåkten ska vara försedda med slangbrottsventiler som förhindrar utsläpp av hydrauloljor vid slangbrott.
12. Efterbehandling ska ske successivt och huvudsakligen i enlighet med efterbehandlingsplanen daterad 2015-01-30, bilaga A3 till ansökan och vad som angivits i ansökan. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten inför slutlig efterbehandling. Förändringar av efterbehandlingsplanen ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Anmälan om slutbesiktning ska ske till tillsynsmyndigheten.
13. Bolaget ska vid risk för uttorkning som en skyddsåtgärd överleda vatten från täktsjön till bäcken/diket sydväst om täktområdet i syfte att undvika eller minska negativ påverkan. Förslag till påsläppspunkt, flöden och varaktighet ska inges till tillsynsmyndigheten senast 3 månader före det brytning under grundvattenytan påbörjas. Tillsynsmyndigheten får meddela de närmare villkor som kan behövas.
14. Bolaget ska efter samråd med ägarna till fastigheterna A och B samt Y innan täkttillståndet tas i anspråk, om fastighetsägarna så påfordrar, säkerställa vattentillgången för den enskilda vattenförsörjningen i brunnarna under hela brytningstiden.
15. Verksamheten ska omfattas av ett kontrollprogram av vilket ska framgå mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk.
16. Personal som arbetar inom täktområdet ska vara väl informerad om betydelsen av innehållet i täkttillståndet. Ett exemplar av tillståndet inklusive bilagor, ska finnas tillgängligt när verksamhet bedrivs i tåkten och förvaras av platsansvarig.

Delegation

Mark- och miljödomstolen delegerar med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor som kan behövas i fråga om

- kontrollen av verksamheten
- efterbehandlingen av verksamheten
- skyddsåtgärder för överledning av vatten från täktsjön till diket/bäcken sydväst om täktområdet.

Ekonomisk säkerhet

Tillståndet till täktverksamhet är för sin giltighet beroende av att sökanden ställer en ekonomisk säkerhet om 1 000 000 kronor för uppfyllandet av de villkor som meddelats ovan. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen i särskilt beslut och förvaras hos Länsstyrelsen i Skåne län.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen bestämmer med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken den tid inom vilken tillståndet till den miljöfarliga verksamheten (täktverksamheten) ska ha tagits i anspråk till 2 år efter att denna dom vunnit laga kraft.

Arbetstid

Mark- och miljödomstolen fastställer arbetstiden för vattenverksamheten till 10 år efter det att brytning under grundvattenytan påbörjas.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten ska, för att få tas upp till prövning, framställas till domstolen inom 10 år från arbetstidens utgång.

Rättegångskostnader

Sökandena ska betala ersättning för rättegångskostnader till

- a) Länsstyrelsen i Skåne län med totalt 8 000 kr avseende arbete,
- b) L och LS med totalt 1 180 kr avseende förlorad förvärvsinkomst och reseersättning.

På beloppen ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 22 mars 2015 fastställda prövningsavgiften.

BAKGRUND

Johanssons Berg i Heljalt AB (Bolaget) är leverantörer av bergkross och naturgrusprodukter och har ett antal täkter i mellersta Skåne. Bolaget har länge levererat sandmaterial till dressandsändamål, men även till betongballast. Då ett flertal sand- och grustäkter har blivit färdigbrutna finns ett framtida behov av fint material (0-2) till betongindustrin samt golfbanor med mera. Bolaget har funnit att fyndigheten vid Forestad i huvudsak består av sand (0-2 mm) av mycket god kvalitet. Sandmaterialet passar utmärkt till betongproduktion samt dressand. Utvinning av sand kommer att ske under grundvattenytan

TIDIGARE BESLUT

Det är fråga om en nytetablering av verksamhet och den är därför inte tidigare prövad.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Johanssons Berg i Heljalt AB (bolaget) ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att bedriva sandtäktverksamhet på fastigheterna X, Y och Z i Klippans kommun, Skåne län. Bolaget yrkar, så som talan slutligt bestämts, att Mark- och miljödomstolen:

1. inom det brytningsområde som framgår av exploateringsplan i bilaga A2 (lägsta brytningsdjup +35 m över havsytan), lämnar bolaget tillstånd till en sammanlagd täkt av 2,55 miljoner ton sand och grus med ett årligt maximalt uttag av 200 000 ton och
2. bestämmer tillståndstiden till i första hand 20 år och i andra hand 15 år.

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges nedan i denna ansökan jämte bilagor.

Vidare ansöker bolaget om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Bolaget yrkar att Mark- och miljödomstolen:

1. inom det verksamhetsområde som framgår av exploateringsritning i bilaga A2, lämnar bolaget tillstånd till grävning inom vattenområde

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges nedan i denna ansökan jämte bilagor.

Bolaget yrkare vidare att Mark- och miljödomstolen:

1. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken igångsättandet av verksamheten skall ha skett, till 2 år räknat från dagen för lagakraftvunnet tillstånd,
2. bestämmer arbetstiden för vattenverksamheten till 10 år räknat från dagen när tillståndet tas i anspråk,
3. bestämmer tiden enligt 24 kap. 13 § miljöbalken inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada får framställas till 10 år från arbetstidens utgång,
4. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolaget yrkar vidare att den ekonomiska säkerheten ska bestämmas till 1 000 000 kr.

Förslag till villkor

1. Om inte annat framgår av nedanstående villkor, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Brytning/uttag av täktmaterial får endast ske inom den på exploateringsplan i bilaga A2 markerade gränsen för brytningsområdet och inte på lägre nivå än + 35 m.
3. Buller från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.

Måndag-fredag kl 07-18	50 dB(A) Ekvivalent
Lördag, söndag och helgdag kl 07-18	45 dB(A) Ekvivalent
Kvällstid kl 18-22	45 dB(A) Ekvivalent
Natttid kl 22-07	40 dB(A) Ekvivalent

Uppföljning och kontroll av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten pågår.

4. Normal produktion såsom grävning och sortering får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 07.00 - 18.00. Utlastning får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 06.00 - 20.00. Tillsynsmyndigheten får efter bolagets anmälan medge andra arbetstider.

5. Uppföljning av grund- och ytvattennivåer samt grundvattenkvalitet ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mät frekvens och utvärdering ska anges.
6. Damning från verksamhetens olika moment ska begränsas.
7. Rutiner och beredskap ska finnas i händelse av spill eller läckage. Saneringsutrustning ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet.
8. Kemiska produkter ska hanteras och förvaras på sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå ytvatten eller grundvatten. Dieselolja kan alternativt förvaras i dubbelmantlade säkerhetstankar, s.k. ADR- tankar.
9. Efterbehandling ska ske successivt i enlighet med efterbehandlingsplan och vad som angivits i ansökan. Planen ska vid behov revideras och kompletteras vart femte år i samråd med tillsynsmyndigheten. Eventuella ändringar ska anmälas till tillsynsmyndigheten.
10. Bolaget skall upprätta förslag till kontrollprogram. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndsinnehavaren efter samråd med tillsynsmyndigheten.

Åtaganden

Bolaget åtar sig, innan täktillståndet tas i anspråk och om fastighetsägarna önskar, att säkerställa vattentillgången i brunnarna på fastigheterna A och B samt Y under hela brytningstiden. Bolaget åtar sig vidare att inte bryta under grundvat-tenytan de första fem åren.

Bolaget åtar sig vidare att avstå från brytning och sortering under högsommaren, dvs. under veckorna 26-31.

Rådighet

Bolaget har nyttjanderättsavtal med de fastighetsägare som berörs av takten.

Behovet av materialet

Johansson Berg i Heljalt AB har länge levererat sandmaterial till dressandsändamål och har ett stort kundunderlag i södra Sverige. Bolaget levererar även sand till Syds-ten AB:s betongtillverkning. Då ett flertal sand- och grustäkter har blivit färdig-brutna finns ett framtida behov av fint material (0- 2) till betongindustrin samt dressandsändamål. Det är svårt tekniskt och ekonomiskt att ersätta 0-2 mm för

dessa ändamål. Enligt SGU:s Rapport 201 1:10- Ersättning av naturgrus, hamnar både sand till betong och golfbanor under det SGU bedömer som en "lokal brist kan förekomma".

Dressand

Dressand är ett finsiktat 0/2 sandmaterial som bland annat används till att topp-dressa golfbanor, ridbanor eller fotbollsplaner. Man får ett ytskikt på gräsmattan som är dränerat och gräsrötterna kommer åt syret i luften. Materialet används också för att bygga upp greener eller fotbollsplaner.

Bolaget är en av ett fåtal producenter i Sverige som levererar USGA certifierat material och har ett stort kundunderlag med ca 100 st golfbanor samt 150 st fotbollsplaner. Geografiskt handlar det om Skåne län, Hallands län, Kronobergs län, Blekinge län samt södra delarna av Kalmar län (Öland inkluderat).

Betong

Sydstens behov av natursand har de senaste åren varit i storleksordningen 200 000 ton per år och det framtida behovet bedöms vara likvärdigt. Materialet i Forestad är av utomordentligt stor betydelse för Sydstens samlade betongproduktion. Sydsten har en marknadsledande ställning när det gäller betongtillverkning i regionen och svarar för en betydande del av samhällets behov av fabriksbetong. Skåne är ett bristområde på kvalitativ betongsand. Kompletterande material tas in från Danmark och angränsande län. I regionen saknas också bergkross av 0-2 fraktionen som håller de kvalitetskrav som ställs på de betongprodukter som Sydsten framställer. Möjligheten att ersätta naturgrus vid betongtillverkning med annat material är beroende av vilka berggrundsresurser som finns att tillgå inom ett så stort ekonomiskt och miljömässigt försvarbart område som möjligt. Därför söker nu Sydsten efter kvalitativt sandmaterial i 0-2 fraktionen. Detta behov skulle kunna täckas med hjälp av sand från Forestad. Andelen 0-2 material i Forestad är hög, ca 85 %. Analys av materialkvalitén visar att sandmaterialet är bra för betongproduktion och dressand. Då transportavståndet av ballastmaterial till betongfabrik är en begränsande faktor för betongtillverkningen krävs att materialet finns inom rimligt avstånd. Bolaget levererar framförallt sand till Sydstens betongfabrik i Malmö, som är en av de största i Sverige.

Ersättningsmaterial

För att kunna producera betong av hög kvalitet är man idag fortfarande beroende av natursandmaterial. Efterfrågan på sandmaterial för betongballast ökar i takt med att många grustäkter avslutas samtidigt som finfraktionen i bergskross inte når upp till de kvalitetskrav som ställs för betong. Betongballast består dels av större partiklar (grus, vanligen bergkross) och dels sand (fraktionen 0.2 - 4.0 mm). Sand till betong är antingen natursand eller från bergkross. Naturgrusförekomster är viktiga som

grundvattenreservoarer. Forskning pågår för att kunna ställa om från användning av naturgrus till att använda helkrossad ballast i betong, men i dagsläget har man inte nått fram till den kvalitet som betong med naturgrus kan erbjuda. Kvalitetskraven är betydelsefulla, för att uppnå lång livslängd på färdiga konstruktioner i alla olika typer av miljöer och yttre påfrestningar.

Produktion av betongsand från bergkross kräver en teknisk bearbetning som är kostsam och som inte kan garantera kvaliteten på den färdiga produkten. Förutom den tekniska bearbetningen krävs att bergarten har lämpliga egenskaper, exempelvis är mineralsammansättningen viktig.

Skåne är ett bristområde på betongsand och särskilt betongsand av hög kvalitet. Kompletterande material tas in från Danmark och angränsande län. Detta medför ökade kostnader för bolagen och en ökad påverkan på miljön till följd av längre lastbilstransporter.

Det nationella miljömålet (Grundvatten av god kvalitet) som syftar till att begränsa utvinningen av naturgrus har medfört att Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) gör stora ansträngningar för att så långt som möjligt kunna ersätta naturgruset i betong, då det ska hushållas med naturgrus för att bevara det som grundvattenresurs. Tillsammans med andra branschföreningar initierades för några år sedan ett forsknings- och utvecklingsprogram kallat MinBaS där ett av de största projekten handlar om att försöka ersätta naturgruset i betong. Det har kommit fram flera intressanta resultat från detta projekt. Skillnaderna mellan naturgrusets och krossbergets egenskaper har kartlagts för ett flertal olika bergarter och dess inverkan på betongens egenskaper har delvis identifierats. Bland annat har man konstaterat att det är svårare att ersätta naturgruset i de finaste fraktionerna än i de grövre. Kornformen har större betydelse ju mindre kornen är.

Bolaget bedömer att med en produktutveckling som kan generera en bättre sorteringsteknik kan det i framtiden bli möjligt (och ekonomiskt rimligt) att producera en USGA certifierad sand med krossat berg. Detta bedöms dock inte ske inom överskådlig framtid. Detta innebär att det råder brist på denna typ av material i regionen. Alternativet att köpa in material för att kunna leverera dressand till kunderna är inte ekonomiskt försvarbart och skulle leda till en ökad miljöpåverkan genom längre transporter.

I materialhushållningsprogrammet för Skåne län från 2005 etablerades ett antal riktlinjer för att bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle och för hur det regionala naturgrusdelmålet till år 2010 (senare förlängt till år 2012) skulle kunna uppnås. En av riktlinjerna fastställer:

"6. Avvecklad brytning och användning av naturgrus med kornstorlek större än 2 mm. Användning av naturgrus måste reduceras till betong- och torrbruksbranschens behov av sand (kornstorlek 0-2mm) från täkter där sandfraktionen dominerar. Nya sandtäkter kan behöva etableras."

Kostnader för krossad finballast respektive natursand

Sydsten har redovisat att en krossad finballast bedöms vara 3-4 gånger dyrare än ett naturmaterial. I nedanstående redovisning exkluderas transporter dvs priserna gäller material lastat på plats hos leverantören.

Natursand lämplig som finballast till betongtillverkning

Natursand som lämpar sig till finballast i betong kostar 30 - 60 kr per ton (inklusive naturgrusskatt på 15 kr/ton.)

Tillverkning av finballast till betong

Sydsten har idag en process för bergmaterialet från Hardeberga där de producerar en sortering 0/2 vilken fungerar som finballast till betong. Utfallet av finballast i processen är ca 25 %, dvs vi får 75 % övriga produkter. De har idag inget överskott av finballast.

Om bolaget vill försörja alla Sydstens betongfabriker i Skåne med krossad finballast ur befintlig processlinje så krävs en fyrdubblad produktion. Med en sådan produktion klarar de inte tillståndsgivna mängder och arbetstider i Hardeberga. Dessutom skulle en sådan produktion leda till stora mängder "övriga produkter" (75 %). Ett alternativ är då att skapa en produktionsprocess för att forcera fram 0/2. Effekterna av en sådan tillverkning är att kapaciteten blir låg och att det enligt deras bedömning skapas restprodukter på 20-30 % av totalproduktionen.

Beräkning 1

Ett exempel på en sådan forcerad finballast-process har beräknats av Sandvik. Den visar på ett behov av en anläggning med 4 krossteg och ett utfall på 70 ton 0/2 per timme. Efter siktning och tvätt återstår ca 50 ton finballast per timme. Kostnaden för denna tillverkning bedöms enligt nedan:

Avbaning, loss hållning och de tre första krosstegen bedöms kosta ca 50-60 kr/ton. Det fjärde krossteget innebär kubisering av materialet. Här cirkulerar mycket material runt och krossas många gånger och mängden färdig produkt bedöms bli 70 t/h (före tvättning och siktning). Med lastmaskin, tvättning, siktning, lagerläggning och utlastning bedöms denna del i processen kosta minst 75-85 kr/ton färdig produkt. Detta medför en total kostnad på 125-145 kr/ton. Detta är 2,1-4,8 ggr dyrare än natursand. Till detta kommer kostnaden för bergråvaran, som är 5-10 kr/ton.

Beräkning 2

Enligt uppgift från Johanssons grus kostar tillverkning av 0/2 före siktning och tvätt ca 150 kr/ton. Med en 20 % restprodukter (osäljbara) blir kostnaden för finballasten 187 kr/ton. Till detta kommer siktning och tvättning på drygt 11 kr/ton dvs 198 kr/ton. Detta är 3,3 - 6,6 ggr dyrare än natursand.

Beskrivning av verksamheten

En täktplan med grundkarta, exploateringsplan och efterbehandlingsplan har upprättats och bifogats ansökan.

All verksamhet kommer att bedrivas inom fastigheterna X, Y och Z. Totalt omfattar det planerade verksamhetsområdet ca 24 ha, varav brytområdet utgör ca 22 ha.

Den utvinningsbara kvantiteten inom hela det sökta brytningsområdet och till fullt djup beräknas uppgå till ca 2,55 miljoner ton sand (inkl. grus och matjord).

Årsproduktionen beräknas normalt uppgå till 100 000 ton. För att kunna möta tillfälliga toppar i efterfrågan ansöker bolaget om tillstånd till en maximal tillåten årsproduktion på 200 000 ton.

Med en genomsnittlig brytningstakt på ca 100 000 ton per år uppskattas brytningstiden till ca 20 år, vilket också är den tidsperiod som för vilken bolaget avser att ansöka om tillstånd.

Ca 75 % av 0-2-materialet kommer att levereras till betongändamål, och ca 25 % av materialet kommer att användas för golfbanor samt fotbollsplaner. Andelen 0-2-material inom planerat område i Forestad är mycket hög, ca 85 %. Övriga 15 % är antingen grövre eller finare (filler). Det grövre materialet kommer att säljas som t.ex. dräneringssingel, natursingel m.m. Det finaste materialet (s.k. filler) kommer, om det inte går att sälja, att användas i efterbehandlingen.

Avbaning

Det första som sker vid brytning är att ytan avverkas och friläggs från vegetation och det översta jordlagret avbanas. Detta arbete kommer att utföras av en hjullastare eller schaktmaskin. Avbanade jordmassor kommer delvis att försäljas och delvis läggas i upplag inom täktområdet för senare användning i samband med efterbehandlingsarbeten.

Matjordshantering

Delar av matjorden kommer att schaktas upp i särskilda upplag varifrån de hämtas med hjullastare för siktning i sorteringsverk. Där blandas matjorden med sand till lämplig kvalitet (golfsand). I det fall matjorden inte innehåller tillräckligt hög grad

av organiskt material kommer mindre mängder torv att behöva införskaffas. Den färdiga produkten läggs i upplag före uttransport.

Brytning

Utvinningen av materialet kommer att påbörjas i den sydvästra delen av täktområdet och drivas med huvudriktning mot nordost enligt principen på ritningen. Brytningen under grundvattenytan kommer att drivas parallellt med utvinningen ovan grundvattenytan och den kommer att påbörjas när det bildats en tillräckligt stor yta för den aktuella maskinparken. Genom att bedriva verksamheten på detta sätt kan depåområdet ligga kvar centralt i täkten ända till slutet av brytningstiden och efterbehandlingen av stränder och sluttningarna ner mot sjön kan göras kontinuerligt i takt med brytningen.

Brytningsdjupet kommer att variera med fyndighetens detaljutbredning på djupet. Största brytningsdjup kommer att vara ca 8 meter under grundvattenytan. Från det att brytning under grundvatten sker kommer en täktsjö att bildas. Ovan grundvattenytan används hjullastare och grävmaskin för att bryta materialet. Under grundvattenytan sker brytning med grävmaskin, som placeras vid strandkanten. Eventuellt kan andra brytningsmetoder komma att bli aktuellt, men om och i så fall vilka är oklart i dagsläget. Sorteringsverket blir mobilt och kommer att förflyttas längs brytfronten i takt med att utvinningen fortskrider. Sorteringsverket kommer i varje ny position att placeras och skyddas på sådant sätt att bullernivån vid omgivande bostäder begränsas så långt det är möjligt.

Sortering och matjordshantering

Efter brytning sorteras materialet i ett sorteringsverk och leds via transportband till upplag med olika fraktioner. Delar av matjorden kommer att schaktas upp i särskilda upplag varifrån de hämtas med hjullastare för siktning i sorteringsverk. Där blandas matjorden med sand till lämplig kvalitet. Därefter läggs den färdiga produkten i upplag före uttransport.

Det kommer inte att bedrivas krossning och ansökan omfattar således inte krossningsverksamhet.

Arbetstider

Normal produktionstid är måndagar - fredagar kl. 07.00 - 16.00, men kan pågå till 18.00. Med produktion avses grävning och sortering. Utlastning kan periodvis även komma att ske måndagar - fredagar kl. 06.00 - 20.00. Ingen verksamhet bedrivs under helger.

Transporter

Allt material från täkten kommer att transporteras med lastbil. Materialet lastas på lastbilarna med hjälp av hjullastare. Transporterna från täkten kommer i huvudsak (85 %) att ske på väg 1863 söderut mot Röstånga och vidare på väg 108 mot Malmö-Lund regionen. En mindre andel beräknas ledas österut på väg 1863. Utfart från täktområdet kommer ske drygt 200 meter sydväst om Dammsgården. Vid en årlig produktion av 100 000 ton sand och med en beräknad last om ca 36 ton per lastbil (bil med släp) kommer det totala antalet transporter (in- och uttransporter) per arbetsdag, räknat på 220 årsarbetsdagar, att uppgå till ca 13 stycken per dag. Vid maximal produktion på 200 000 ton kommer det vara cirka 26 stycken per dag.

Efterbehandling

Täktområdets utbredning har anpassats bl.a. för att exkludera en fornlämning, ett odlingsröse (biotopskydd) samt en solitär ek. Efterhand som utvinningen fortskrider och täktsjön når sina yttre gränser kommer stränderna och sluttningarna ner mot sjön att slutformas. Delar av ytjorden kommer att föras till skapande av eventuella öar. Brinkar med naturlig rasvinkel lämnas längs stora delar av strandzonen där kolonier av den rödlistade backsvalan kan etableras och solbelysta sydvända sluttningar lämnas för insektsfaunan. Vedupplag (s.k. faunadepåer) lämnas i området och salixbuskar som sälg och vide lämnas (ev. även planteras) på solexponerade ytor. Efterbehandlingsplanen ska betraktas som preliminär. Planen ska vid behov revideras och kompletteras vart femte år i samråd med tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen i Skåne. Syftet med avstämningarna är att efterbehandlingen ska optimeras utifrån rådande förhållanden, kunskap och beroende på vilka arter som etablerat sig i täkten. I norr planas strandkanterna ut för att om möjligt skapa badplatser. Planerade stränder fyller även en värdefull biologisk funktion, t ex för mindre strandpipare och groddjur.

Maskinpark

Maskinutrustning som kommer att användas i täkten är följande:

- Grävmaskin - 1 st
- Hjullastare - 2 st
- Sandsikt - 1 st
- Sandtvätt - 1 st
- Dieselaggregat- 1 st
- Lastbilar, för transport av material

Mediaförsörjning

Grävmaskinen och hjullastaren kommer att drivas med dieselolja av miljöklass 1. Dieselaggregat står på land och kommer inte att befinna sig i vattenmiljön. En normal årsförbrukning av diesel beräknas uppgå till ca 100 m³. Vatten och avlopp kommer inte att installeras.

Bränsle och kemikalier

Maskinparken kommer att utnyttja dieselolja av miljöklass 1. Diesel förvaras i dubbelmantlade ADR- tankar alternativt låsta tättslutande containrar för att minimera risk för läckage och stöld. Förvaringstankar för drivmedel kommer att vara försedda med överfyllnadsskydd eller nivåvakt. Munstycket (pistolhandtaget) är försett med anordning som automatiskt stänger bränsletillförseln då tanken är fylld. Service av maskiner kommer att inte ske i tåkten. Vid service transporteras maskiner till bolagets anläggning i Heljalt. Som skydd vid eventuellt haveri eller spill kommer det att finnas absorberingsmedel och saneringsutrustning på platsen. Vid eventuellt oljespill kommer absorberingsmedel att användas omgående. Vid behov kommer även en läns avsedd för absorption och avskärmning av petroleumbaserade vätskor att användas. Eventuella oljeförorenade massor kommer att schaktas bort och transporteras av godkänd transportör enligt gällande regelverk. Biologiskt nedbrytbara hydrauloljor kommer att användas i arbetsmaskinerna. Varuinformationsblad för samtliga diesel och oljeprodukter kommer att finnas samlade på platskontoret.

Avfall

Eftersom det inte sker någon service i tåkten uppkommer inget avfall inom tåktområdet.

Egenkontroll

Egenkontrollprogram kommer att upprättas efter att tillstånd för verksamheten erhållits. Nedan redovisas riktlinjer som kommer att vara styrande. Bolaget kommer att fastställa intern ansvarsfördelning för den del av verksamheten som regleras enligt miljöbalken. Säkerhetsdatablad för de kemiska produkter som kan innebära miljörisiker kommer att finnas samlade vid Bolagets platskontor. Områdeskontroll kommer att ske för att kontrollera om intrång, sabotage eller liknande skett. Under arbetsperioder kommer detta att ske dagligen och under andra perioder med längre mellanrum. Bolaget kommer kontinuerligt att kontrollera slitage för att förebygga eventuella läckor på maskinparken. Mätning av grundvattennivåer i omgivande brunnar, installerade grundvattenrör och vattendrag samt analyser av vattenkvalitet kommer att ske enligt upprättat kontrollprogram. Bullermätningar kommer att ske vid behov (t ex klagomål) vid närliggande bostäder för att utvärdera tåktens bullerpåverkan på omgivningen. Krav på åtgärder enligt tillståndsvillkor kommer kontinuerligt att följas upp. Avvikelse från villkor eller brister i gällande rutiner kommer att registreras i avvikelse rapport. Av rapporten kommer det att framgå vem som är ansvarig för den korrigerande åtgärden och när och av vem åtgärden utförs. Myndigheternas tillståndsbeslut, tåktplan och övriga handlingar i ärendet kommer att samlas i en pärm som kommer att hållas tillgänglig på platskontoret. I samma pärm kommer dokumentation av eventuella mätningar etc. och även avvikelse rapporter att samlas.

Miljökonsekvenser

Naturmiljö

Riksintressen, nationalpark och naturreservat

Täktområdet planeras på ett avstånd till Jällabjär och Nackarp naturreservat samt Söderåsens nationalpark som gör att verksamheten inte bedöms påverka dess värden eller besökare.

Riksintresseområdet för Söderåsen och Jällabjär gränsar mot det planerade täktområdets sydvästra ytterkant. Ansökt täktverksamhet kommer inte att inkräkta på området för riksintresset. Täktverksamheten bedöms inte påverka de beskrivna värdena för riksintresset. Dels planeras täkten ligga utanför området, dels är miljöerna i planerat täktområde inte av samma karaktär som beskrivs i registerbladet för riksintresset. Täktområdet består i dagsläget av skogs- och åkermark. Biotoper som pekas ut som värdefulla inom riksintresset är t.ex. ädellövskogsområden i sluttningar och raviner samt sumpalskogar, naturbetesmarker, Traneröds mosse eller de geologiska formationerna.

Negativa effekter som täktverksamheten skulle kunna medföra på riksintresset är damm eller buller som påverkar flora och fauna eller upplevelsen för besökare. Under exploateringstiden kan täkten uppfattas som ett industriområde och detta kan upplevas som negativt av personer som vistas i närheten. Besökare till riksintresset bedöms huvudsakligen besöka naturreservaten och nationalparken och inte området runt det planerade täktområdet som inte visar upp några särskilda värden och som idag framförallt består av intensivt brukad åkermark. Öster om planerat täktområde ligger det andra riksintresseområdet för naturvård - Rönne å och Ageröds mosse. Även detta område ligger på ett sådant avstånd från det planerade täktområdet (ca 700 m) att verksamheten inte bedöms medföra någon påverkan på riksintressets värden eller besökare.

Flora och fauna

En etablering av sandtäkt i området gynnar den biologiska mångfalden i och med att blottade sandytor uppstår. Detta för med sig grundförutsättningar för t.ex. sandbin, humlor, gaddsteklar, groddjur, skalbaggar, fåglar, kärlväxter etc., av vilka en stor mängd är rödlistade arter. De tre rödlistade arterna som rapporterats in via artportalen (sexfläckig bastardsvärmare, violett kantad guldvinge och allmän metallvingesvärmare) är framförallt knutna till blomrika extensivt hävdade ängsmarker. Den sexfläckiga bastardsvärmaren är också beroende av kantzoner mot åkermark och skog där värdväxten kärringtand förekommer rikligt. I den inventering som utförts i det planerade täktområdet kunde ytterligare två rödlistade arter- sexfläckig blomcock (knuten till murken ekved på marken) och spets sandbi (knuten till salix) kon-

stateras. Det konstaterades att insektsfaunan inte var särskilt rik, att negativa konsekvenser för befintlig insektsfauna, inkl. rödlistade arter till följd av täktverksamheten bedöms som små och begränsade, samt att de rödlistade arter som hittades på sikt kommer gynnas av täktverksamheten och den efterföljande miljön som uppkommer. I dagsläget är området suboptimalt för insektsfaunan och domineras av triviala miljöer som artfattiga gräsmarker, ungskog och åkerträdor.

Av de observerade fågelarterna enligt rapportsystemet Svalan i området var en art rödlistad (kornknarr). Kornknarren trivs i fuktiga och frodiga ängsmarker med måttlig och sen hävd. Arten förekommer också på odlad mark som vallar, sädesfält och trädor. Variationsrika miljöer med kantzoner, öppna diken och åkerholmar är gynnsam för arten. Huruvida arten häckar i aktuellt jordbrukslandskap eller om fyndet enbart avser en rastande och kringflackande fågel är oklart. I det fall arten häckar i området bedöms emellertid inte planerad täktverksamhet påverka den eventuella populationens livskraft då brytområdet är mycket litet i relation till omgivande jordbrukslandskaps areal. Därtill är den mark som tas i anspråk för tåkten suboptimal för kornknarr, då denna helst föredrar de mer fuktiga delområdena t.ex. intill Bäljane å. Arten kan således gynnas av anläggandet av tåktsjön.

Bäckinventering

Sammanlagt inventerades en sträcka av 1100 meter från utloppet i Bäljane å till korsningen med väg 1863. Bäckens delades upp i fem delsträckor eftersom den uppvisade variationer i beskuggning, igenslamning och hydromorfologi. Bäckens uppvisade överlag låga naturvärden, främst på grund av att bäcken är rätad och rensad. Det finns dåliga förutsättningar för biologisk mångfald. Inga lekbottnar för öring noterades längs sträckan och igenväxning hindrar troligtvis fisk att komma längre än 200 meter från utloppet i Bäljane å. Inga tecken på övergödning noterades längs sträckan men ansamling av silt och organiskt material var stor längs en sträcka vilket gett syrefria förhållanden en bit ner i sedimenten.

Strandskydd och Landskapsbild

Framkomligheten är idag begränsad längs ån genom den åkermark som direkt ansluter till den grävda åfåran med kraftigt sluttande brinkar. Åkermarken är inte tillgänglig under tid med växande gröda. Det smala gröna stråket mellan åker och vattendrag bedöms inte heller vara attraktivt för friluftslivet eller kunna inrymma biotoper med större naturvärden. Även då täktverksamhet bedrivs i området finns möjlighet för allmänheten att röra sig längs Bäljane å. Framkomligheten kommer att vara ungefär densamma som vid ett nollalternativ. Det föreligger inte något landskapsbildsskydd för det planerade tåktområdet. Det befintliga tåktområdet ligger skyddat för exponering i landskapet genom sitt relativt låga läge samt att platsen till stor del är omgiven av skog. När tåkten är färdigbruten och efterbehandlad får området en annan karaktär med en stor vattenspegel.

Sammanfattning påverkan på naturmiljö

Under brytningsperioden kan landskapsbilden påverkas negativt eftersom täktområdet med sorteringsverk kan upplevas som ett område med industriell karaktär, dock inte mer avvikande än jordbruksmaskiner. Den sammantagna bedömningen är att verksamheten kommer innebära en positiv konsekvens för området. När efterbehandlingen är färdigställd bedöms området ha fått ett mervärde i ett biologiskt perspektiv. De värden som beskrivs i registerbladen för de två riksintressena för naturvård bedöms inte påverkas negativt av planerad täktverksamhet. Inte heller kommer besökare till dessa områden beröras av verksamheten på grund av det stora avståndet mellan täktområdet och de normalt välbesökta områdena (t.ex. Söderåsens nationalpark). Nya biotoper bildas i samband med brytningen vilket gynnar florans och faunan. Om efterbehandlingen utförs på rätt sätt kommer faunan att gynnas än mer.

Kulturmiljö

Det planerade täktområdet berör inte något område med intressant eller värdefull kulturmiljö. Fornminne med RAÄ-nr. Riseberga 131:1 ligger utanför planerad täktgräns i nordost och efter samråd med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen reviderades brytningsområdet för att hålla ett avstånd på minst 20 meter till fornminnet. Enligt föreslagen exploateringsplan kommer brytfronten hamna ca 30 meter från fornminnet. Fornminnet beskrivs av Riksantikvarieämbetet som: "Boplats, ca 300x75-150 m (NÖ-SV). I den klena beväxta markytan iaktogs ca 30 flintavslag, 2 med retuscher, spånfragment, 1 närmast koniskspånkärna, del av, 2 eldpåverkade flintstycken samt enstaka skörbrända stenar." Varsamhet vid brytning i närheten av fornminnet iaktas och om ytterligare fynd skulle upptäckas under pågående verksamhet avbryts arbetet och fyndet anmäls till Riksantikvarieämbetet eller Länsstyrelsen.

Friluftsliv

Täktområdet består av skogs- och jordbruksmark och ligger inte inom något riksintresse för friluftsliv. Buller från verksamheten kan ha en viss negativ inverkan när det gäller naturupplevelser och rekreation i täktens omgivning. Trots täkten är friluftsliv och naturupplevelser i omgivningen möjlig, då verksamheten normalt bedrivs under dagtid vardagar. Bullerutredningen visar att välbesökta platser i närområdet t.ex. Skäralid inte kommer beröras av störande buller. Sedan sjön har etablerats är det inte osannolikt att allmänhetens besöksfrekvens under icke-arbetsstid kommer att öka, då en vattenspegel attraherar såväl djur som människor. Erfarenheter av detta finns för andra täkter där täktsjöar anlagts. Området bedöms bli mer attraktivt att vistas i för allmänheten när efterbehandlingen är genomförd, jämfört med nollalternativet.

Utsläpp till luft

Verksamheten i tälkten påverkar luften genom avgasutsläpp från maskiner i tälkten och genom trafik till och från området. Luften påverkas även av damning från arbets- och transporttytor under torrperioder. Skadliga föroreningar från transportfordon och övrig dieseldriven maskinpark är i första hand kolväten (CH), kväveoxider (NO_x) och koldioxid (CO₂). Även partiklar och svavel släpps ut av dessa fordon. Konsekvenserna av sådana utsläpp är många, bl a bildar kolväten i samverkan med kväveoxider i atmosfären marknära ozon, vilket kan ge skador på skog och gröda. Många kolväten är också skadliga för människors hälsa. Kväveoxider och svavel bidrar till försurning av mark, skog och akvatiska ekosystem. Kväveoxiderna har också en gödslingsseffekt på skog och mark. Den ökande halten av koldioxid i atmosfären befaras störa klimatet genom att öka jordens medeltemperatur. Damm från verksamheten, transportvägar och körytor kan upplevas som störande för närboende. Damning kan också ha en effekt på vegetation och i viss mån också andra organismgrupper. Enligt en rapport utgiven av MinBas II-programmet (Undersökning av eventuella effekter på vegetation av damning från tälktverksamhet, rapport nr 3.1a-4) har dammpartiklarnas storlek en avgörande betydelse för hur långt dammet sprider sig. Intill grusvägar kan dammpåverkan märkas upp till 45 meter från vägen. Då det gäller brott och tälkten kan möjligen effekter märkas upp till mellan 200 och 500 meter. Inom en 500 meters radie från den planerade tälktens yttergränser finns tretton bostadshus som skulle kunna uppleva besvär till följd av damning. Merparten av dammet sedimenterar dock inom några 10-tal meter från dammkällan. Om effekter på vegetation alls förekommer märks de sannolikt inte på längre avstånd än 200-300 meter från dammkällan. Bolaget använder en modern maskinpark som orsakar begränsade utsläpp av avgaser. Dieselolja av miljöklass 1 används. Bolaget dammbekämpar periodvis transportvägen och körytor genom vattenbegjutning.

Den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som mycket liten. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, se ovan, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå. Med bakgrund av slutsatserna i rapporten bedöms de konsekvenser av damning som eventuell tälktverksamhet ger upphov till vara obefintliga för vegetationen. Damningen kommer inte att påverka flora/fauna eller besökare till Söderåsens nationalpark p.g.a. det stora avståndet från planerat tälktområde.

Buller

Verksamheten ger upphov till buller i omgivningen. Tälktverksamheten medför framförallt buller från transporter, sortering och grävmaskiner. Bullerstörningarna har olika spridning till omgivningen beroende på störningskällornas placering i för-

hållande till landskapets topografi. De begränsningsvärden för buller som enligt nuvarande praxis bedöms tillämpbara för täkter framgår av Naturvårdsverkets övergångsvägledning i avvaktan på den vägledning som planeras till 2015.

I den bullerutredning som bolaget låtit göra har tre olika scenarier beräknats.

1. Halvt utvunnen täkt - full verksamhet
2. Fullt utvunnen täkt - full verksamhet
3. Fullt utvunnen täkt - enbart lastning och transport från tükten

Beräkningarna visar att med lämpligt placerade upplag kommer begränsningsvärdena inte överskridas i något av de olika scenarierna, men att de tangeras i vissa fall för de närmast belägna fastigheterna. Med beaktande av utförda bullerutredningar och bullermätningar bedömer bolaget att verksamheten kan bedrivas utan att överskrida Naturvårdsverkets övergångsvägledning för externt industribuller. Enligt bolagets bedömning är påverkan inte av sådan grad att människor utsätts för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker.

Vägtrafikbuller från transporter

Ett normalt uttag om ca 100 000 ton sandmaterial per år skapar ca 26 täktfordonsrörelser per arbetsdag på väg 1863 för vidare transport mot Röstånga (85 % av fordonen) respektive Forestad (15 % av fordonen). Med ett maximalt uttag om 200 000 ton per år blir antalet tillkommande fordonsrörelser på väg 1863 pga. täkttrafiken enligt uppgift 52 st. Beräkningar har utförts som ett värsta fall dvs. att 100 % av täktfordonen kör åt samma håll utmed väg 1863 och inte uppdelat 85/15 %. Utmed tillfartsväg inom verksamhetsområde fram till anslutningspunkt tillfartsväg/väg 1863 har täkttransporter beräknats som en industribullerkälla. Ute på väg 1863 är den huvudsakliga bedömningen enligt gällande vägledning från Naturvårdsverket¹ att riktvärden för vägtrafik bör vara vägledande. Beräkningar har utförts enligt den Nordiska beräkningsmodellen för vägtrafikbuller och genomförts i programmet Trivector Buller väg II. Beräkningspunkter har valts ut till två fastigheter utmed väg 1863. Beräkningarna är utförda vid en höjd +2,0 m över mark där ekvivalenta och maximala ljudnivåer från trafiken beräknas till den mest bullerutsatta fasaden. Samtliga beräknade ljudnivåer redovisas som s.k. frifältsvärden. Uppgifter om placering av befintliga uteplatser för respektive bostadsfastighet saknas.

De bostäder som beräknats avseende på buller från vägtrafik exponeras redan idag för vägtrafikbuller ljudnivåer från befintlig trafik. Den tillkommande täkttrafiken ger en ökning av beräknade ljudnivåer endast för de ekvivalenta ljudnivåerna med som mest 2 dBA för BP1 och 1 dBA för BP2 vid maximal täktproduktion. Påverkan

¹ Naturvårdsverket rapport 6538- Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller.

av den beräknade dygnsekvivalenta ljudnivån i och med tåkttrafiken avtar med ett ökat avstånd mellan beräkningspunkt och väg. Störst påverkan får de hus som ligger mycket nära väg 1863. För beräknade fastigheter kan noteras att BP1 överskrider 55 dBA med befintlig trafik, BP2 överskrider inte 55 dBA med befintlig trafik eller med tillkommande tåkttransporter.

Yt- och grundvatten

Grundvattenförekomsten SE 621733-134852 (sand- och grusförekomst) kvantitativa status bedöms inte påverkas enligt den hydrogeologiska undersökning som bolaget låtit göra. I ett värsta scenario utgör utbredningen av påverkansområdet från tåkten ca 4 % av arean för hela grundvattenförekomsten. De tänkbara risker som finns avseende kontaminering av grundvatten är om en hjullastare eller annat fordon plötsligt skulle läcka diesel eller olja. Om något sådant uppstår i samband med arbetet upptäcks detta omgående och åtgärdas då med hjälp av absorptionsmedel. Trycksatta hydraulsystem finns bara i tåktområdet samtidigt som det finns människor där, det vill säga när maskiner är i drift. Risker för ett större utsläpp av kolväten är därför liten. Det planerade tåktområdet ligger i kanten av grundvattenförekomsten där avdelande täta lager förekommer vilket begränsar eventuell föroreningsspridning.

Risk för påverkan av grundvattenförekomsten SE 621215-134493, som avser den djupare liggande vattenförekomsten i det sedimentära berget, bedöms än mindre än för vattenförekomsten i de lösa jordlagret. Mot bakgrund av samma resonemang som ovan bedöms därför risken för negativ påverkan på grundvattenförekomsten som mycket liten.

Norr om det planerade tåktområdet löper Bäljane å som är dikad och utträdad. Ån mynnar österut i Rönne å. Bäljane å är utpekad som en ytvattenförekomst (SE 622064-135208). Enligt den hydrogeologiska undersökning som har utförts i området bedöms inte Bäljane å påverkas av minskat tillflöde när tåktjön är anlagd. Inget vatten kommer pumpas ur sjön vilket innebär att det endast kommer ske en omfördelning av flödena vilket inte kommer påverka vattenföringen i Bäljane å. Den bäck som rinner längs det planerade tåktområdets södra gräns och ansluter till Bäljane å nordväst om tåktgränsen, kommer sannolikt påverkas av sänkta grundvattennivåer. I normalfall bör inte bäckens vattenspiegel försvinna helt. Vid ett extremt torrt år kan det dock inte uteslutas att grundvattennivåerna sjunker så pass mycket att bäcken lokalt torkar ut närmast tåkten.

Skeamossen betraktas inte vara i riskzonen för påverkan av tåktverksamheten enligt den hydrogeologiska utredningen.

Brunnar

Alla fastigheter i närområdet har egna brunnar. Några fastigheter har djupborrade brunnar som inte bedöms vara i någon riskzon men det finns även grundare grävda brunnar i närheten av det planerade täktområdet. Damsgården och Forestad Y riskerar avsänkning omkring ca 0,3 -0,5 m. Vattenkvalitetsmässigt bedöms inte verksamheten medföra någon påverkan på brunnarna, då täkten ligger nedströms brunnarna.

Dikningsföretag

Enligt den modellering som har utförts kommer det att ske en viss tryckökning nedströms täkten genom området mellan planerat täktområdet och Bäljane å. Det bedöms dock inte vara av sådan storlek att dikningsföretagets syfte eller jordbruksmarkens funktion påverkas.

Bäcken

Bedömningen av den hydrogeologiska utredningen är att Bäljane å inte kommer påverkas av planerad täktverksamhet. Bäcken som går söder om planerat täktområde förväntas påverkas genom risk för minskat flöde och en sänkt grundvattennivå. Konsekvensen kan bli ett ökat skötselunderhåll ifall vegetation och växter etablerar sig snabbare som följd av minskat vattenstånd. Möjligheten finns att återföra vatten till bäcken från täktsjön för att kompensera det minskade flödet. Undersökningar och kontroll under tiden för täktverksamheten visar tydligare om åtgärder behövs utföras.

Skyddsåtgärder

Om problem skulle uppstå med avsänkning i brunnarna till fastigheterna Forestad 1:39,1:34 och 1:44 kan djupare brunnar grävas för att åtgärda problemen. Förutsatt att bolaget får tillstånd för verksamheten åtar sig bolaget att säkerställa vattentillgången i brunnarna på fastigheterna X, Y och Z.

Bäcken, kommer sannolikt påverkas genom sänkta grundvattennivåer. Ett möjligt scenario är att vid extremtorra år återföra vatten till bäcken från sjön för att upprätthålla en vattenspegel i bäcken. Eftersom brytningen på djupet inte kommer att ske direkt kommer det finnas tid att kartlägga flödesregimen i bäcken under en period innan så att förändringar till följd av täkten kan upptäckas och följas upp. Ett ambitiöst kontrollprogram har utarbetats och bolaget kommer att övervaka vattenkvalitet i närliggande brunnar, nivå och strömning för grundvatten. På så sätt detekteras avvikelser tidigt och åtgärder kan vidtas vid behov.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedöms planerad täktverksamheten inte att påverka grundvattens kvalitet eller kvantitet i området. Bäljane å bedöms inte heller påverkas av pla-

nerad verksamhet. Det finns risk för påverkan på bäcken (A-C) i och med sänkt grundvattennivå, vilket eventuellt kan leda till tidvis torrläggning. Detta anses vara möjligt att åtgärda i fall det skulle inträffa och orsaka problem. Eventuella problem med avsänkning i brunnarna till de närmaste fastigheterna kan enkelt åtgärdas genom t ex att gräva djupare brunnar. Syftet med dikningsföretaget motverkas inte genom planerad täktverksamhet. Jordbruksmarken inom båtnadsområdet för övriga medlemmar i företaget kommer fortsatt avvattnas i samma utsträckning. Bolaget avser fortsatt vara med i företaget och erlägga årsavgift.

Trafik

Den tunga trafiken orsakar viss förhöjd olycksrisk och kan upplevas som störande bl.a. med avseende på buller och luft (se även under rubrikerna Buller och Luft). Det finns en oro vad det gäller underhållet av vägen söderut, som leder in i Röstånga. Vinterunderhållet är i dagsläget nedklassat enligt närboende. Även olycksrisken bedöms öka. Bolaget kommer att göra vad som går för att påverka Trafikverket. Dagens moderna lastbilar bullrar inte mycket mer än personbilar. Bolaget har i dagsläget 10 egna moderna lastbilar, som alla klarar kraven för Euro 4, vilket är högt klassat. De allra flesta åkare har idag euroklassade lastbilar. Bolaget kan dock inte garantera att det kan förekomma externa åkare som använder gamla lastbilar, men sannolikheten är liten och blir bara mindre med tiden. Oavsett lastbilstyp kommer begränsningsvärden för buller inkl. transport inom verksamhetsområdet att hållas. Nollalternativet innebär att inget buller från transporter knutna till verksamheten uppkommer. Konsekvensen blir att materialet fortsatt importeras från Danmark (havssand) vilket medför längre transporter och ett högre CO₂-utsläpp. Vid maximal produktion beräknas 52 transporter/dag köra till och från tåkten. Buller, damning, utsläpp och viss förhöjd olycksrisk är negativa konsekvenser till följd av transporterna. Med vidtagna skyddsåtgärder för buller och damning och genom att använda bästa möjliga teknik minskas den negativa påverkan och bedöms acceptabel för närboende och miljö.

Hushållning med naturresurser

Enligt de nationella miljömålen ska naturgrus nyttjas endast då ersättningsmaterial inte kan komma ifråga med hänsyn till användningsområdet. Brytandet av naturgrus innebär ett utnyttjande av en icke-förnyelsebar naturresurs. Provtagningar visar att planerat täktområde består till ca 85 % av sandfraktioner (< 2 mm) med fördelaktig bergartsammansättning och kan därmed till största delen utnyttjas för framställning av högkvalitativa betongprodukter. Under förutsättning att materialet i övrigt nyttjas till så kvalificerade ändamål som möjligt får sandtäkt vid Forestad anses vara god hushållning med resursen naturgrus. Den aktuella sandförekomsten är inte utpekad som en naturgrusavlagring med stort värde för dricksvattenförsörjningen. Bedömningen är att den aktuella förekomsten kan brytas utan att potentiella grundvattenförekomster tas i anspråk. Andelen sand i Forestadsfyndigheten är högre än i de täkter

där betongmaterial bryts idag, vilket medför att en större del av fyndigheten kan utnyttjas för ändamål där alternativa material inte kan användas. Av denna anledning medför verksamheten inte någon negativ påverkan på målet "God bebyggd miljö".

Den mobila maskinparken drivs med diesel, vilket innebär utnyttjande av en ändlig naturresurs. Energiförbrukning i den ansökta verksamheten omfattas enbart av bränsle till grävmaskin, hjullastare och transportfordon. Transporterna för det ansökta alternativet är relativt korta och andra tänkbara alternativ medför en ökad bränsleförbrukning. I ansökt alternativ förbrukas förhållandevis små mängder diesel. Sammantaget bedöms förbrukningen av energi endast vara av liten betydelse ur resurssynpunkt och också stå i rimlig proportion till verksamhetens storlek.

Miljö kvalitetsnormer

Verksamheten medför genom arbetsmaskiner och transporter utsläpp som berör miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid, kolmonoxid och partiklar och i viss mån även normerna för svaveldioxid. Verksamheten bedöms inte medverka till att miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids. Tillskotten av avgasutsläpp från ansökt verksamhet är så små att miljö kvalitetsnormsaspekten inte är aktuell. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt från det ringa antalet transporter i området relaterat till trafiksituation vid ett nollalternativ samt utifrån verksamhetens lokalisering och den därmed sammanhängande luftkvaliteten.

Risk för påverkan på Bäljane å, som av SGU pekats ut som en ytvattenförekomst (SE 622064-135208), bedöms vara obefintlig. Enligt den hydrogeologiska undersökning (bilaga C4) som har utförts i området bedöms inte ån påverkas av minskat tillflöde när täktsjön är anlagd. Inget vatten kommer pumpas ur sjön. Det ökade markflödet mellan täktsjön och ner mot Bäljane å kommer utgöra ca 0,1 % av medelvattenföringen i Bäljane å vilket i praktiken inte kommer innebära någon påverkan på förekomstens kvantitativa status. Kvalitativ påverkan skulle kunna uppstå genom oljespill från maskinbrott och liknande. Utifrån föreslagna åtgärder och försiktighetsmått skulle dock påverkan bli lokal och kan tas omhand på plats utan större påverkan på grundvattenförekomsten i övrigt. Den planerade verksamheten bedöms därför inte påverka statusen negativt för miljö kvalitetsnormen för kemisk status i Bäljane å. En orsak till att vattenförekomsten (Bäljane å nr 2) inte uppnår god ekologisk status är konstaterade morfologiska förändringar/ kontinuitetsförändringar/ flödesriktningar. Den kemiska statusen kommer inte att förändras på grund av täktverksamheten då denna inte kan anses vara någon punktkälla till påtalade kemikalier. Belastningssituationen avseende bekämpningsmedel och näringsämnen från aktuell del av tillrinningsområdet för Bäljane å kommer att vara i stort sett likadan som den är idag och den kommer inte att bli försämrad på grund av utebliven reningseffekt från sanden som bryts bort. Inte heller den ekologiska statusen kan

antas bli påverkad av täktverksamheten. De utsläpp som kan ske från täktverksamheten är oljespill från maskiner och för detta kommer erforderliga skyddsåtgärder att vidtas. Den planerade verksamheten bedöms inte påverka flödena i Bäljane å och därför inte påverka statusen negativt för miljö kvalitetsnormen för ekologisk status.

Ekonomisk säkerhet

Mot bakgrund av att efterbehandling av sandytor generellt sett är relativt kostnads-effektiv och att efterbehandlingen i det här fallet kommer att stämmas av med tillsynsmyndigheten vart femte år är risken för en kostsam efterbehandling i ett slutskede liten. Bolaget, som även utför efterbehandlingsentreprenader, har beräknat att efterbehandling i ett worst-case scenario innebär max 2 månaders arbete med larvburen grävmaskin. Larvburen grävmaskin inklusive maskinist kostar ca 900 kr/tim. $900 \text{ kr} \times 320 \text{ timmar} = 288\,000 \text{ kr}$

Därtill tillkommer en summa för oförutsedda åtgärder t ex städning, sanering av oljefläckar etc., se publikationen "Efterbehandling av täkter, en förtäkt vägledning" av Miljösamverkan Sverige. För en större täkt, som Forestad, brukar denna summa vara 50 000 kr.

Ansökan avser en period på 20 år och åtgärderna kan således i värsta fall behöva utföras om 20 år. Därför krävs en uppräkningsfaktor. KPI är det mått på inflationen som brukar tillämpas. Uppgifterna uppdateras årligen och är tillgängliga via www.scb.se. Riksbankens mål för inflationen är att KPI ska öka med högst 2 % per år. Inflationen (och KPI) varierar från år till år. Den senaste tiden har 2 % tillämpats.

Formeln nedan tillämpas av Miljösamverkan Sverige.

$$(288\,000 + 50\,000) \times 1,02^{20} = \text{ca } 500\,000 \text{ kr}$$

På grund av eventuella oförutsägbara kostnader och osäkerhetsfaktorer i beräkningarna föreslår bolaget dock en ekonomisk säkerhet på 1 000 000 kr.

INKOMNA YTTRANDE

Myndigheten för samhällskydd och beredskap och Havs- och vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) anser att det inte är förenligt med miljöbalken att bryta naturgrus i sådan stor mängd under så lång tid. SGU förordar därför ett tillstånd som avser en tidsbegränsad övergångsperiod och en mindre mängd tills alternativt material kan tillgodose behoven samt att brytning under grundvattenytan bör undvikas. Som skäl anförs bl.a. följande. I ansökan tas endast alternativa lokali-

seringar upp i form av andra grusförekomster men inte något bergalternativ. Att använda helkrossad ballast till betong avfärdas med att det inte håller den kvalitet som naturgrus ger. Det finns flera täkter i både Göteborg- och Stockholmstrakten som producerar helkrossad ballast till betong. Processen att framställa helkrossad ballast till betong är vanligtvis mer energikrävande, dyrare och kan ge en mer svårarbetad betong än att använda naturgrus för den finkorniga delen. Detta får då vägas mot att använda en icke förnyelsebar naturresurs. SGU har genomfört en uppgradering av bergkvalitetskartan med avseende på betong i delar av Skåne. Kartan visar att det finns förutsättningar att hitta berg lämpligt att krossa till betongballast. Eftersom det är en process på flera år att etablera en bergtäkt kan brytning av naturgrus accepteras under en övergångsperiod.

SGU har i tidigare yttranden hävdats att verksamhet med brytning av sand/grus under grundvattenytan är vattenverksamhet och anser att det är positivt att bolaget söker tillstånd till detta. Av dessa ställningstaganden framgår även att SGU anser att minst 3 m omättad zon bör lämnas vid eventuella grustäkter. Om tillstånd till täktverksamheten lämnas på en begränsad tid som föreslås av SGU bör en brytning under grundvattenytan om möjligt undvikas. Om det inte kan undvikas, bör avståndet och en eventuell inverkan på Bäljane å vara styrande.

Länsstyrelsen i Skåne län yrkar att Mark- och miljödomstolen ska avslå bolagets ansökan om tillstånd. Som skäl anförs bl.a. följande. Enligt 9 kap. 6 f § får en täkt av naturgrus inte komma till stånd om det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material. Av rapporten ”Uthållig produktion av finkorniga produkter från bergmaterial”, framtagen vid Chalmers tekniska högskola, framgår det att det går att ersätta naturgrus fullt ut för betongtillverkning.

När det gäller dressand har man enligt rapporten inte lika tydligt visat att det går att ersätta dressanden med annat material, men slutsatsen är ändå att det sannolikt är tekniskt möjligt. Om det ännu inte är möjligt att ersätta just det behovet anser inte Länsstyrelsen att det är motiverat att öppna en ny täkt enbart för behovet av dressand.

Att bedriva grustäkt under grundvattenytan ökar grundvattnets sårbarhet eftersom det bidrar till en ökad risk för förorening av grundvattnet. För grustäktverksamhet ovan grundvattenytan är det normalt att föreskriva om skyddsåtgärder för att förhindra sådan påverkan genom exempelvis ett villkor att det ska vara minst en 2 meter omättad zon mellan högsta grundvattennivån och brytningsnivån. Tanken med detta är att den omättade zonen utgör ett skydd för grundvattnet och innebär att det finns en buffert som gör att åtgärder kan sättas in i tid vid eventuellt spill etc.

I detta fallet finns det dessutom en risk att eventuella föroreningar kan påverka Bäljane å och dess ekosystem.

Enligt miljöbalkens 2 kap. 1 och 3 § § är bolaget skyldig att visa på hur exempelvis risken för påverkan på grundvattnet kan förebyggas. Att bedriva grustäkt under grundvattenytan genom att bryta i grundvattnet innebär att ovanstående skydd, dvs den omättade zonen, saknas. Enligt Länsstyrelsen innebär detta att det blir svårt för bolaget att uppfylla kravet på skyddsåtgärder för att förebygga eller förhindra att verksamheten medför skada eller olägenhet för människor eller miljön med avseende på risken för förorening av grundvattnet.

Av ansökan framgår det att avståndet mellan brytningsområdet och biflödet till Bäljane å är som minst endast cirka 20 meter. Enligt utredningen så påverkas grundvattennivån längs med bäcken, vilket riskerar att torka ut bäcken under delar av året. Bolaget uppger att man kan återföra vatten till bäcken om vatten rinner till tälten istället för till bäcken. En återföring av vatten kan ske under den tid verksamheten bedrivs men när verksamheten upphör kvarstår risken att bäcken torkar ut. Bäcken är en viktig livsmiljö som skulle skadas av en ökad uttorkning som följd av verksamheten. Inte heller av denna anledning är det en lämplig lokalisering av tälten. Länsstyrelsen anser vidare inte att båtnaden för samhället är så stor att det motiverar ett tillstånd med tanke på att ersättningsmaterial finns att tillgå. Sammantaget så finns det inte skäl att bevilja tillstånd till sökt verksamhet.

I kompletterande yttrande anför länsstyrelsen bl.a. följande. Yrkandet kvarstår att ansökan ska avisas. Länsstyrelsen lämnar nedanstående synpunkter angående villkorsförslagen.

Förslag till villkor

Allmänt

- Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden uppgett och åtagit sig i ansökan.

Gränser

- Verksamheten ska i huvudsak ske i enlighet med exploateringsplan upprättad den XX, se bilaga X. Brytning får inte bedrivas djupare än till nivån X m (enligt exploateringsplanens höjdsystem) och inte närmare högsta grundvattennivå än 3 meter.

- Innan verksamheten påbörjas ska gränsen för verksamhets- och brytningsområdet markeras i terrängen på väl synligt sätt. Markeringarna ska behållas under hela tillståndstiden. Minst en fixpunkt ska finnas markerad i terrängen.

Arbetstider, buller och damning

Motivering buller:

Ljudnivåerna i bullervillkoret bör föreskrivas i enlighet med Naturvårdsverkets vägledning om industri och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538 april 2015), med undantaget att natt varar kl. 22-07 i enlighet med bolagets förslag. Ljudnivåerna bör gälla som gränsvärden.

- Ljud från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder, utbildningslokaler och vårdbyggnader än:
50 dB(A) vardagar mån-fre kl. 07.00-18.00,
40 dB(A) natt kl. 22.00 - 07.00 och 45 dB(A) övrig tid
Momentana ljud nattetid, kl 22 — 07, får utomhus vid bostäder och vårdbyggnader maximalt uppgå till högst 55 dB(A).

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid ljudkällorna (närfältsmätning) och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder, utbildningslokaler och vårdbyggnader (immissionsmätning). Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid under de driftsperioder som anges ovan. Kontroll ska genomföras så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

- Särskilt bullrande/störande verksamheter får endast bedrivas vardagar mån- fre kl. 07.00-18.00. Utlastning får ske vardagar mån-fre kl. X. Verksamheten får inte bedrivas under veckorna X till X. Efter tillsynsmyndighetens medgivande får verksamhet vid enstaka tillfällen ske annan tid än den ovan angivna.
- Åtgärder ska vidtas för att minimera spridning av damm från tåkten och tåktverksamhetens samtliga moment. Salt får inte användas vid dammbekämpning.

Kemikalier och avfall

- Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå omgivningen. Förvaring ska ske på en yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas. Tankar och cisterner ska vara försedda med överfyllnads- och påkörningsskydd. Uppsamlingsvolymen inom respektive invallning ska minst motsvara den största behåll-

larens volym plus 10 procent av övriga behållares volym.

- Tankning och parkering av fordon och maskiner får endast ske på yta som är särskilt iordningställd/ogenomsläpplig för att förhindra att spill och läckage når omgivningen, Alternativt ska ett skydd för uppsamling av spill vara ordnat under parkerade fordon eller maskiner. Utrustning för sanering av spill ska finnas lätt tillgänglig vid bedrivande av verksamheten.
- På arbetsplatsen ska finnas saneringsutrustning (Absol eller annat absorptionsmedel med motsvarande funktion) för beredskap i händelse av läckage av bränsle och olja från fordon och maskiner.

Efterbehandling

Motivering:

Eftersom Länsstyrelsen anser att ett eventuellt täkttillstånd endast bör ges för 10 år bör efterbehandlingen redan vid prövningen vara beskriven och fastställd. Eventuellt bör detaljer i utformningen delegeras till tillsynsmyndigheten att avgöra/villkora om.

- Efterbehandlingen ska ske successivt och huvudsakligen enligt efterbehandlingsplan upprättad den XX, se bilaga X. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten inför slutlig efterbehandling. Anmälan om slutbesiktning ska ske till tillsynsmyndigheten.

Kontroll

- Förslag till kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att beslutet vunnit laga kraft.

Övrigt

- Personal som arbetar inom täktområdet ska vara väl informerad om betydelsen av innehållet i täkttillståndet. En omgång av täkttillståndet, inklusive bilagor, ska finnas tillgänglig när verksamhet bedrivs i takten och förvaras av platsansvarig.

Ekonomisk säkerhet bör föreskrivas antingen i tillståndet eller som ett villkor.

Länsstyrelsen yrkar ersättning för rättegångskostnader avseende prövningen av vattenverksamheten med 10 timmar à 800 kr, totalt 8 000 kr.

Söderåsens miljöförbund anser att ansökan om tillstånd till täktverksamhet på fas-tigheterna X, Y och Z bör avslås av följande skäl:

- Närheten till bostäder. Närmsta bostad ligger ca 70 meter från det planerade täktområdet. Risken att olägenheter i form av buller och damning drabbar de närboende är stor.
- Transportvägen för majoriteten av transportererna passerar ett villaområde i Röstånga där miljöförbundet redan idag fått in flera klagomål på trafiksituationen från boende längs vägen.
- Täktområdet ligger i en grundvattenförekomst (SE 621733-134852, sand och grusförekomst) med mycket goda till utmärkta uttagsmöjligheter.

Om Mark- och miljödomstolen beslutar att ge tillstånd till verksamheten yrkar miljöförbundet på följande:

- Att tillståndet begränsas till 10 år. Forskning pågår för att hitta framställningsmetoder för att ersätta natursand med bergmaterial. Att begränsa uttagstiden till 10 år ger incitament att påskynda framtagandet av ersättningsmaterial.
- Att villkor 4 justeras till följande:
Normal produktion såsom grävning och sortering får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 7.00-17.00. Utlastning får utföras helgfria måndagar - fredagar kl. 7.00- 18.00. Under juli månad får ingen brytning eller sortering ske utan endast utkörning.

Loch LS, fastigheten X, motsätter sig att tillstånd meddelas. De anser att det kommer att bli ett oproportionerligt stort ingrepp i stora naturvärden i förhållande till nyttan. Det kan befaras att grustaget kommer att med-föra en ändring i grundvattennivån och att deras fastighet kommer att drabbas av buller, vibrationer och allmänna olägenheter. De förbehåller sig rätt till ersättning enligt 32 kap. miljöbalken samt rätt till ersättning för rättegångskostnader vilket yrkas enligt följande. De yrkar ersättning med 1 180 kr för rättegångskostnader hän-förliga till vattenverksamheten, varav 1 000 kr för utebliven förvärvsinkomst och 180 kr i resekostnader.

M och LH, fastigheterna C och D, anser, som det får förstås, att tillstånd inte ska beviljas och anför bl.a. följande. Behovet kan ifrågasättas. Täk-tens läge är olämpligt. Det går att ersätta naturgruset med krossballast i betongfram-ställning. Den påstådda bristen på naturgrus är direkt felaktig. De ifrågasätter om det är tillåtet att ändra miljön inom strandskyddsområdet. Det är inte acceptabelt med torrläggning och återföring av grundvatten till bäcken. Bäcken används för vattning av djur. Diesellaggregatet bör ersättas med fast anslutning till elnätet. Verksamhet bör inte bedrivas under industrisemestern. Grustäkten är olämpligt placerad ur trafiksynpunkt.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Ersättningsmaterial

Länsstyrelsen anser att täkt av naturgrus inte får komma till stånd om det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material, vilket är helt i linje med miljöbalken. Länsstyrelsen hänvisar till rapporten ”Uthållig produktion av finkorniga produkter från bergmaterial” som Chalmers tekniska högskola tagit fram. Av rapporten framgår, menar Länsstyrelsen, att det går att ersätta naturgrus fullt ut för betongtillverkning. När det gäller dressand menar Länsstyrelsen att det av rapporten inte framgår lika tydligt att det går att ersätta dressanden med annat material. Länsstyrelsen anser att det inte är skäligt att öppna en täkt för enbart behovet av dressand.

Bolaget har i ansökan redovisat att uttaget av material främst är avsett för betongändamål, men också en betydande andel för dressand. Bolaget är som tidigare nämnts i ansökningshandlingarna en av få producenter i Sverige som levererar USGA-certifierat material. I rapporten från Chalmers framgår mycket riktigt att det går att ersätta naturgrus med bergkross med nästan alla bergmaterial för betong, dock inte fullt ut. För att betongen ska få så god kvalitet som möjligt krävs stora investeringar av bland annat VSI och vindsikt samt ytterligare krossteg. Länsstyrelsen har i sitt yttrande inte vägt in den ekonomiska aspekten, det vill säga vad som är ekonomiskt rimligt. Då flertalet sand- och grustäkter i Skåne börjar bli färdigbrutna kommer behovet av fraktion 0-2 mm till betongindustrin att öka. Bergkross av denna fraktion som håller de kvalitetskrav som krävs för Sydstens betongprodukter är en bristvara i regionen. Flertalet av de täkter som levererat material till Sydsten har avvecklats. Under de senaste åren har Sydsten köpt in sjösand från Danmark. Johanssons Berg i Heljalt AB anser att import av sand från Danmark innebär en sårbar försörjning och inte en lösning som kan ses som långsiktigt hållbar och inte heller miljömässigt försvarbar. Idag importeras ca 300 000 ton havssand från Danmark till Skåne-regionen. Frågan om ekonomisk rimlighet blir på detta sätt skev. Detta eftersom det inte finns sand att tillgå på den svenska marknaden på grund av restriktiv tillståndsgivning. Samtidigt importeras havssand från Danmark, vilket i sig anses kontroversiellt. Då det ännu så länge inte går att ersätta naturgrus med krossmaterial fullt ut finns ett behov av att använda natursand. Bolaget har ett stort kundunderlag i södra Sverige till vilka bolaget levererar natursand. Det finns således en stor efterfrågan på natursand.

Grundvattenförekomst

När det gäller frågan om påverkan på grundvattenförhållandena vill bolaget anföra följande. Risken för att påverka grundvattenförekomsten behandlas i MKB:n avsnitt 10.6. Planerade skyddsåtgärder i samband med olycka redovisas i samma avsnitt. Risken för en akut olycka med läckage av oljeprodukter bedöms främst vara kopp-

lad till eventuell olycka med fordon eller utrustning i tåkten. Länsstyrelsen har nu efterfrågat en omättad zon på två meter mellan högsta grundvattennivån och brytningsnivån. Tanken med en sådan zon är att den ska utgöra ett skydd för grundvattnet och utgöra en buffert som gör att åtgärder kan sättas in i tid vid eventuellt spill etc. Konsekvenserna av en omättad zon är att exempelvis transporten av dieselolja fördröjs innan produkten når grundvattenytan (SOU 1995:45). Zonen utgör dock endast en marginell buffert och bl.a. maskiner kommer fortfarande stå på en omättad zon. Det ska också framhållas att föroreningar till grundvattnet kommer att minska på så vis att åkermark tas ur bruk, vilket medför att bekämpningsmedel och närsalter från jordbruket kommer att minska. Vidare anser Länsstyrelsen att bedriva grustäkt under grundvattenytan genom att bryta i grundvattnet innebär att ovanstående skydd d.v.s. den omättade zonen saknas. Detta gör, enligt Länsstyrelsen, att det blir svårt för bolaget att uppfylla önskemål om skyddsåtgärder för att förebygga eller förhindra att verksamheten medför skada eller olägenhet för människor eller miljön med avseende på risken med grundvattnet.

Bolaget kommer att ha god beredskap för sanering vid incidenter vilket säkerställer att åtgärder kan vidtas omedelbart. På platsen kommer absorberingsmedel och läns att finnas till hands. Om täktsjön skulle förorenas med olja kommer räddningstjänst att tillkallas för uppsamling av oljan med bl.a. pumpar och länsor. Riskerna med täktverksamheten redovisas i MKB:n. För att göra jämförelser är det relevant att jämföra risk för läckage och spill med dagens maskinanvändning inom dagens intensiva jordbruk där traktorer kontinuerligt kör längs vattendragen. Det är samma förhållandevis lilla/stora risk för spill och läckage. Liksom för lantbruket är risken störst när maskiner är igång och trycksatta, det vill säga när människor är närvarande. Då kan det eventuella spillet upptäckas och snabbt åtgärdas.

Söderåsens miljöförbund anser därutöver att ansökan bör avslås då området ligger i en grundvattenförekomst med mycket goda uttagsmöjligheter. Den planerade tåkten kommer att ligga i kanten av grundvattenförekomsten och i en hydrauliskt något avskild del. Tåkten kommer inte påverka det huvudsakliga infiltrationsområdet. Täktverksamheten kan dock öka infiltrationsytan till grundvattenmagasinet. Utredningarna påvisar en grundvattensänkning uppströms tåkten och, vid fullt utbruten täkt, föreligger en viss risk för påverkan på bäcken. Bedömningen görs dock att dessa konsekvenser är hanterbara. Påverkan på bäcken kommer att kunna följas upp och hanteras under brytskedet. Sammanfattningsvis bedömer bolaget att täktverksamhetens eventuella följdverkningar inte kommer att bidra till en försämring av grundvattenförekomsten avseende kvantitet. Avseende kvalitet bedöms inte planerad verksamhet att bidra till något kontinuerligt försämrande utsläpp. Risken för punktutsläpp bedöms vara möjlig att begränsa med säkerhetsåtgärder. Åtgärder för att förebygga och ta hand om eventuellt utsläpp av petroleumprodukter redovisas i MKB:n.

Påverkan på bäcken

Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande att ”bäcken är en viktig livsmiljö som skulle skadas av en ökad uttorkning som följd av verksamheten”. I SIS (teknisk rapport) - 199001:2014 sägs att rinnande vatten nästan alltid har betydelse för biologisk mångfald. Vattendrag bidrar till landskapets variation och vatten är en förutsättning för all biologisk mångfald även på land. Mot denna bakgrund har alla vattendrag normalt visst naturvärde, såvida de inte är fullständigt exploaterade eller förgiftade av utsläpp. Alla mer eller mindre naturliga eller ”naturlika” vattendrag som utsatts för liten till måttlig mänsklig påverkan har normalt åtminstone påtagligt naturvärde. Bolaget lät utföra en inventering av bäckens naturvärden, enligt en metodik kallad NPK+, framtagen av WWF. 1100 meter av bäcken inventerades och resultatet var att det överlag fanns låga naturvärden på grund av att bäcken är rätad och rensad. Den har således dåliga förutsättningar för biologisk mångfald. Inga fynd av arter har rapporterats i musselportalen/artportalen. Under inventeringen delades bäcken upp i fem delsträckor. Samtliga sträckor bedömdes ha låga naturvärden. De värdefulla egenskaper som finns längs de olika delsträckorna är framförallt förekomst av en uppväxt kantzon med naturlig trädslagsblandning och längs någon delsträcka förekom det också död ved i vattnet. En av delsträckorna skulle kunna fungera som reproduktionslokal för groddjur, men inga observationer av groddjur gjordes då inventeringen utfördes utanför deras säsong. Förutsättningarna vid ytterligare en delsträcka ansågs ge möjlighet för groddjur att kunna förekomma. Längs större delen av bäcken hade bäcken branta slänter med erosionsbenägna jordar.

Med bakgrund av utförd inventering bedöms livsmiljön som bäcken erbjuder ha låga naturvärden. Om bäcken skulle torrläggas helt eller oftare till följd av den planerade täktverksamheten, bedöms inte området sammantagna förutsättningar för biologisk mångfald minska. Tvärtom kommer mer vatten bli tillgängligt i och med anläggandet av täktsjön och totalt sett gynna vattenknutna organismer. Om återföring av vatten till bäcken skulle visas vara en nödvändig och bra lösning kan detta även ske efter att verksamheten upphört. Olika lösningar för detta finns. Det är inte heller konstaterat att bäcken med säkerhet kommer att torrläggas. Se bifogat utdrag ur den hydrogeologiska utredningen.

"Det går inte att beräkna någon exakt siffra på hur mycket vattenföringen i bäcken eventuellt kommer att påverkas. Det bör dock gå att dra slutsatsen att i normalfallet kommer inte påverkan att medföra att bäckens vattenspiegel försvinner helt. Vid ett extremt torrt år kan det dock inte uteslutas att grundvattennivåerna sjunker så pass mycket att bäcken lokalt torkar ut närmast tälten, sannolikt kommer det dock ändå att rinna fram grundvatten i den nedre delen nedströms tälten strax innan mynningen till Bäljane å. I sammanhanget måste även tidsperspektivet lyftas fram att den beräknade påverkan gäller för fullt utbruten täkt med brytning under grundvat-

tenytan vilket sannolikt inte kommer ske förrän långt in i brytprocessen. Hastigheten för brytning styrs av efterfrågan och går inte att ange i dagens läge. Planen är att först kommer hela området att banas av och jämnas ut och sedan kommer brytning ske etappvis nedåt. Det finns således gott om tid att följa eventuell påverkan på bäcken under brytningen. Ett möjligt scenario är att vid extremtorra år återföra vatten till bäcken från sjön för att upprätthålla en vattenspegel i bäcken. Eftersom brytningen på djupet inte kommer att ske direkt kommer det finnas tid att kartlägga flödesregimen i bäcken under en period innan så att förändringar till följd av täkten kan upptäckas och följas upp. ”

Strandskydd gäller för vattendragen i området. Frågan om åtgärder inom strandskyddat område prövas i samband med tillståndsprövningen av täkten och vattenverksamheten.

Transportvägar

Det har påtalats av Söderåsens miljöförbund att det föreligger risk för att närboende kommer att störas av trafikbuller från vägen. Bolaget har beaktat detta i ansökan och kommer att vidta åtgärder för att minska störningarna. Bland annat har bolaget redogjort för val av fordon som klarar Euro 4 för att minska bullernivåerna längs väg 1863. Bolaget kan genom sin arbetsmiljöpolicy styra hur de egna fordonen agerar inom verksamhetsområdet och på allmän väg. Bolaget råder inte på samma sätt över externa kunders transporter. Bolaget kommer dock i möjligaste mån verka för att transporter till och från täkten håller låg hastighet när fordonen passerar bostadsbebyggelse.

Buller och damning

De bullerutredningar som har utförts (se MKB) visar att de begränsningsvärden för buller som gäller enligt praxis kommer att innehållas. För att hålla nere bulleremissionerna kommer bolaget att arbeta med planering och styrning av de olika bullrande delmomenten. Det kan vara att anlägga bullervallar i inledningsskedet. Efterhand kommer man att placera de mest bullrande anordningarna till botten av täkten för att uppnå största avskärmning mot omgivningen. I mån av att det är möjligt anordnas också materialupplag omkring kross- och sorteringsmaskinen för att hålla nere bulleremissionerna från krossverksamheten. Hastighetsbegränsning inom täkten kommer att vara 30 km/h. Dammbekämpning kommer att vid behov ske genom bevattning av transport- och upplagsytor. Krossar, siktar och transportband kommer att förses med bevattningsutrustning. Skogen som omger täkten bidrar också till att begränsa dammspridningen.

Normalt sker brytning i form av grävning och sortering vardagar mellan kl. 07.00-16.00 och utlastning vardagar kl. 06.00-16.00. Bolaget måste dock ha möjlighet att under perioder bryta fram till kl. 18.00 samt lasta ut till kl. 20.00. Bolaget åtar sig

att avstå från brytning och sortering under högsommaren dvs. under veckorna 28-31.

Ersättning och skadestånd

När det gäller rätten att få rättegångskostnader ersatta framgår av 25 kap. 2 § miljöbalken att i ansökningsmål om vattenverksamhet ska sökanden svara för sina egna och motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen. Det innebär således att närboende kan ha rätt till rättegångskostnader förutsatt att dessa hör samman med den planerade vattenverksamheten, dvs. inte den miljöfarliga verksamheten som täktverksamheten utgör. Frågan om rättegångskostnader prövas i samband med förhandlingen av mark- och miljödomstolen.

När det gäller ersättning enligt 32 kap. miljöbalken prövas inte sådana anspråk i samband med den förestående prövningen i mark- och miljödomstolen. För det fall en skada skulle inträffa har den skadelidande möjlighet att väcka en särskild talan om skadeståndsanspråk.

I samband med prövningen av vattenverksamheten kommer dock frågan om ersättning enligt 31 kap. miljöbalken prövas. För anspråk pga. oförutsedd skada kommer fastställas en tid varunder anspråk kan ställas för det fall det uppstår skada med anledning av den planerade vattenverksamheten. Bolaget har yrkat att denna tid ska bestämmas till 10 år räknat från arbetstidens utgång.

Tillståndstiden

SGU har framfört att det inte är förenligt med miljöbalken att bryta naturgrus i sådan stor omfattning och under så lång tid. SGU anser därför att tillståndet bör avse en tidsbegränsad övergångsperiod och en mindre mängd tills alternativa material kan tillgodose behoven.

Bolaget har i ansökan yrkat att tillståndstiden ska bestämmas till 20 år. Bolaget har därefter i kompletteringen 2015-08-31 bilaga 1 redovisat ett alternativ där tillståndstiden begränsats till 10 år och brytbar volym till ca 1,5 miljoner ton sand. Mot bakgrund av vad som framkommit vill bolaget justera yrkandet vad gäller tillståndstiden enligt nedan. Yrkandet vad gäller mängderna kvarstår dock.

Länsstyrelsens villkorsformuleringar

I huvudsak anser bolaget att de av Länsstyrelsen föreslagna villkoren är rimliga. Bolaget motsätter sig dock några av föreslagna villkor då bolaget anser att de är oskäliga. Dessa villkor kommenteras nedan.

Gränser

Länsstyrelsen föreslår i villkor att brytning inte får ske djupare än tre meter ovan högsta grundvattennivån. Bolaget motsätter sig en sådan begränsning av den planerade verksamheten. I det fall brytning enbart skulle ske ovan tre meter över högsta grundvattenytan skulle den totala volymen bli för liten för att det skulle vara ekonomiskt lönsamt att starta en täktverksamhet på den aktuella platsen.

Salt

Länsstyrelsen har föreslagit en villkorsformulering som innebär att salt inte får användas för dammbekämpning. Eftersom damm som kan påverka närmiljön och närboende inte får uppkomma kommer avancerade inkapslingsanordningar och effektiva bevattningssystem att tillämpas. Vid vissa tillfällen hjälper dock inte enbart bevattning och ett dammbindningsmedel är nödvändigt. Bolaget har tidigare testat lignin (Dustex), men effekten var inte godtagbar. Följaktligen ser bolaget i dagsläget inget reellt alternativ till salt. De mängder salt som används för detta ändamål i en täkt måste betraktas som försumbara i jämförelse med samhällets övriga klorid-användning. Totalt beräknas ca sex ton per år att behöva användas. För att få perspektiv på volymen kan jämförelse göras med den saltanvändning som det allmänna vägnätet förbrukar per år. Enligt PEAB, som sköter vägunderhållet i denna del av Skåne, beräknas årsförbrukningen vara ca 73 ton salt per mil. Nyttan med saltanvändning i en sandtäkt vägt mot risken för negativa konsekvenser medför att ett förbud inte kan anses skäligt.

Hantering kemiska produkter

Länsstyrelsen föreslår i villkor att förvaring av kemiska produkter (i Forestadstätken är det enbart diesel som skulle vara aktuellt) ska ske på ogenomsläpplig yta ”försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas.” Diesel kommer att förvaras i dubbelmantlade säkerhetstankar, s.k. ADR-tankar. Diesel förvaras även i dubbelmantlade tankar på mobilt sorteringsverk. Dessa typer av tankar kan anses motsvara ”invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp”. Att anlägga/gjuta betongkonstruktioner med markförlagda oljeavskiljare samt takförsett är inte rimligt för en mobil maskinpark, vilket är fallet i denna täkt. Störst risk för läckage är på grund av den mänskliga faktorn och när system är verksamma och trycksatta, d.v.s. när människor arbetar i tükten. Det är således rutiner för kontroll och beredskap att snabbt sanera som är den viktigaste och mest effektiva försiktighetsåtgärden. Det bör påpekas att det inte kommer hanteras något farligt avfall i tükten. Bolaget föreslår att det i ansökan föreslagna villkoret är tillräckligt till skydd för människors hälsa och miljön.

Kemiska produkter ska hanteras och förvaras på sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå ytvatten eller grundvatten. Dieselolja kan alternativt förvaras i dubbelmantlade säkerhetstankar, s.k. ADR-tankar.

Tankning på ogenomsläpplig yta

Länsstyrelsen föreslår i villkor att tankning och parkering av fordon och maskiner endast får ske på ogenomsläpplig yta. Alternativt ska ett skydd för uppsamling vara ordnat.

Begreppet "ogenomsläpplig yta" är inte definierat och det finns således utrymme för olika tolkningar. Bolaget anser att en packad, markberedd yta som är toppdressad med finmaterial är det lämpligaste skyddet. Detta ytskikt får dels en barriärfunktion dels en uppsugande funktion för ev. diffust läckage. Dessutom kan ytan lätt hyvlas bort vid ett eventuellt spill/läckage. Risken för stora punktutsläpp föreligger inte för avstängda maskiner eftersom dessa inte har trycksatta system. Att frångå skyddsplåtar och istället tillämpa en packad yta kan i detta och många andra fall anses vara den bästa skyddsåtgärden. Bolaget föreslår en villkorsformulering som överensstämmer den som branschorganisationen Sveriges Bergmaterial Industri (SBMI) förespråkar:

Tankning av fordon och maskiner får endast ske på yta där spridning av drivmedel förhindras eller om mobila spilltråg används som skydd. Rutiner och beredskap ska finnas i händelse av spill eller läckage. Saneringsutrustning ska finnas lättillgänglig inom verksamhetsområdet.

Bolaget medger L och LSs samt länsstyrelsens ersättningsanspråk.

LS och M och LH har härefter inkommit med ytterligare skrivelser i vilka de vidhåller sina inställningar.

DOMSKÄL

Rådighet

Mark- och miljödomstolen bedömer att sökanden genom avtal har nödvändig rådighet för den sökta vattenverksamheten.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen anser att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller det som kan krävas enligt 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Tillåtlighet

Vid tillståndsprovning av täkt av naturgrus gäller 9 kap. 6 f § miljöbalken enligt vilken tillstånd inte får lämnas om det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material, om naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrade vattenförsörjning eller om naturgrusförekomsten utgör en värdefull natur- och kulturmiljö. Härutöver gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, hushållningsbestämmelserna i 3-4 kap. miljöbalken, bestämmelser om miljö kvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken samt den särskilda hänsynsregeln för vattenverksamhet i 11 kap. 6 § miljöbalken.

Behovet av materialet och möjlighet att använda alternativa material

Av utredningen i målet framgår att fyndigheten till övervägande del, 85 %, består av sand i 0-2 mm fraktionen. Sökanden har redovisat ett behov av materialet med avsättning till 75 % för betongframställning inom Sydstens anläggningar och 25 % till dressand för golfbanor, fotbollsplaner med mera. Sökanden levererar USGA certifierat material till stora delar av södra Sverige. Det har inte gått att framställa USGA-certifierad produkt från krossberg. Mark- och miljödomstolen anser inledningsvis att sökanden i tillräcklig grad har styrkt sin avsättning för dressand och att alternativa material saknas till en rimlig kostnad.

I fråga om användningen av natursand för betongframställning har länsstyrelsen och SGU invänt att det finns täkter i Göteborgs- och Stockholmstrakten som producerar helkrossad ballast och att det bör finnas förutsättningar att hitta berg lämpligt för betongballast i närområdet. Sökanden har invänt att Sydsten använder helkrossad kvartsitisk sandsten från Hardeberga men att produktionen där är helt otillräcklig. Produktionen skulle behöva fyrdubblas. 70 % av Sydstens behov täcks för närvarande av importerad havssand från Danmark. Sökanden hävdar vidare att förekomsten av glimmermineral i befintliga bergtäkter i gnejs i närområdet medför kvalitetsproblem i den färdiga betongen. Sökanden har vidare beräknat kostnaden för framställning av forcerad finballast med kubisering av krossberg till en kostnad mellan

125-145 kr per ton att jämföra med 30-60 kr per ton för natursand. Sökanden pekar även på att en sådan process alstrar osäljbara restprodukter om 20-30 % av totalproduktionen. Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen hävdad att det finns en kapacitet hos länets grustäkter att bryta ytterligare 750 000 ton naturgrus per år. Mot detta har sökanden invänt att av de tillståndsgivna uttagsmängderna är allt, erfarenhetsmässigt, inte fyndigt material eller av rätt kornstorlek och är därmed varken lämpligt för betongframställning eller som dressand. All naturgrus är inte heller lämplig för betongframställning då den kan innehålla föroreningar av kol och sk. alkali-kisel-reaktiv ballast. Forestadsanden innehåller enligt sökandens utredning inte dessa föroreningar. Sökanden uppger att Sydstens bedömning är att 50 % krossad finballast kan nås om 10 år vilket kräver ändrade produktionsprocesser och användningsområden för restprodukterna. Av materialhushållningsprogrammet för Skåne län från 2005 framgår bl.a. att det krävs en avvecklade brytning och användning av naturgrus med kornstorlek större än 2 mm, att användning måste reduceras till betong och torrbruksbranschens behov av sand (0-2 mm) från täkter där sandfraktionen dominerar samt att nya sandtäkter kan behöva etableras.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att sökanden i tillräcklig grad har visat att det för närvarande saknas reella bergkrossalternativ av tillräcklig kvalitet och att det för närvarande inte heller kan anses ekonomiskt rimligt att täcka behoven med bergkross. I förhållande till detta rekvisit delar Mark- och miljödomstolen därför SGU's bedömning att ett tidsbegränsat tillstånd bör medges.

Utgör täktområdet en viktig grundvattenresurs?

Täktområdet som utgör ca 24 ha ligger enligt utredningen i målet inom grundvattenförekomsten SE 621733-134852 som är en 19 km² stor sand- och grusförekomst där SGU bedömt uttagsmöjligheterna som mycket goda eller utmärkta (5-25 l/s) i bästa del av magasinet. Täktområdet ligger inom en sydvästlig utlöpare och utgör ett avskilt delavrinningsområde där grundvattenströmningen sker från en moränhöjd öster om området genom täktområdet mot Bäljane å. Länsstyrelsen och miljöförbundet har gjort gällande att området utgör en viktig grundvattenresurs. Det har vid huvudförhandlingen upplysts om att Svalövs kommun för Röstångas behov söker

efter lämpliga vattentäkter men att detta fokuseras till brunnar i berg i Höörsandsteden. Några andra reella eller potentiella anspråk på området för allmän vattenförsörjning har inte framkommit. Mark- och miljödomstolen instämmer emellertid i sökandens bedömning att en täktverksamhet i det aktuella området, som utgör ca 1 % av förekomsten, inte kommer att medföra någon kvantitativ påverkan på grundvattenförekomsten som helhet och att områdets perifera placering inom grundvattenförekomsten gör att det inte bedöms rimligt att lokalisera större, allmänna drickvattenintressen till området. Domstolen bedömer också att risken för kvalitativ påverkan är möjlig att hantera med försiktighetsåtgärder samt att en eventuell påverkan kommer att bli lokal och avgränsas till området mellan täkten och Bäljane å. Enligt domstolens bedömning utgör inte heller detta rekvisit hinder mot att sökt tillstånd till täkt under grundvattenytan meddelas.

Utgör området en värdefull natur- eller kulturrekurs?

Området berörs inte av några riksintressen, naturreservat eller Natura 2000-områden. Utförda inventeringar visar inte heller på förekomst av sådana värden. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att området inte har sådana natur- eller kulturvärden att tillstånd ska vägras.

Vid en sammantagen bedömning anser mark- och miljödomstolen således att 9 kap. 6 f § miljöbalken inte utgör hinder för tillstånd.

Lokaliseringen i övrigt

Mark- och miljödomstolen konstaterar att verksamheten inte kan befaras medföra påtaglig skada på riksintresset Söderåsen med Jällabjär eller riksintresset Rönne å och Ageröds mosse. Det aktuella området är inte utpekad särskilt i Klippan kommuns översiktsplan. De särskilda skrivningarna rörande täktverksamhet går inte längre än vad som lagligen regleras i 9 kap. 6 f § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen anser därför att verksamheten inte strider mot den kommunala översiktsplanen. Domstolen anser vidare att sökanden utrett alternativa lokaliseringar på ett tillräckligt sätt och att en prövning mot bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken inte hindrar att tillstånd ges. Sökanden har vidare enligt domstolens uppfattning visat att bul-

lerstörningarna vid närliggande bostadsfastigheter går att nedbringa så att Naturvårdsverkets riktlinjer går att innehålla trots det förhållandevis korta avståndet. Inte heller störningarna från transporter på allmän väg medför sådan ökning av den tunga trafiken att det uppstår olägenheter av väsentlig betydelse. Verksamheten medför inte att strandskyddets syften motverkas på sådant sätt att det föreligger hinder mot att tidsbegränsat tillstånd lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att den sökta platsen är lämplig och att det inte går att finna en bättre plats utan oskälig kostnad.

I målet är det utrett att det finns risk för att bäcken respektive diket omedelbart sydväst om täktområdet kan komma att påverkas av den bildade täktsjön och bortbrytningen av de ovanliggande sandformationerna. Mark- och miljödomstolen har vid synen konstaterat att bäcken öster om täktområdet i vissa punkter i praktiken hade noll vattenföring. Det kunde också konstateras att bäcken/diket längre nedströms får en påspädning med grundvatten. Redan idag förekommer således torrlagda förhållanden ställvis. Några nämnvärda naturvärden har inte konstaterats eller påtalats vid synen. Bolaget har åtagit sig att vid behov överleda grundvatten från täktsjön och att under en provotid på fem år utreda flödesbehovet och var sådan påfyllnad ska kunna ske på lämpligaste sätt. Även om det råder osäkerhet om flödet i bäcken under torrperioder efter att brytningen upphört anser domstolen att detta inte utgör något hinder mot den sökta verksamheten. Mark- och miljödomstolen bedömer således att skadorna och olägenheterna av den sökta vattenverksamheten är begränsade och att nyttan av sandtäkten vida överstiger såväl skadorna som kostnaderna för utförandet. 11 kap. 6 § 1 st miljöbalken utgör därför inte hinder mot att tillstånd lämnas.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning har bolaget i övrigt visat att det går att vidta sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått att verksamheten inte kan befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön. Sökanden har erhållit och redovisat dispenser från biotopskyddet och artskyddet avseende stenmur, odlingsrösen och ormvråksbo. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att det inte föreligger något hinder mot de sökta tillstån-

den till miljöfarlig verksamhet respektive vattenverksamhet på grund av de allmänna hänsynsreglerna och planbestämmelserna i 2 kap. miljöbalken eller hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken. Hinder mot tillstånd föreligger heller inte med hänsyn till miljökvalitetsnormerna enligt 5 kap. miljöbalken eller till de särskilda hänsynsreglerna i 9 och 11 kap. miljöbalken eller mot miljöbalkens bestämmelser i övrigt. Verksamheten är således tillåtlig och tillstånd ska därför lämnas.

Tillståndstid

SGU har argumenterat för ett tidsbegränsat tillstånd i avvaktan på att alternativa material kan tas fram. Därutöver ska närboendes önskemål om att störningarna minimeras i tiden beaktas vilket skulle tala för en kortare tillståndstid. Mark- och miljödomstolen har emellertid ovan funnit att verksamheten kan bedrivas utan olägenheter för grundvattenförekomsten eller för människors hälsa och miljön i övrigt. Att under dessa omständigheter reducera tillståndstiden och tillståndsmängden när området i sig anspråktagits för täktverksamhet är enligt domstolens bedömning inte förenligt med god hushållning. Utifrån en hushållningsaspekt är det också angeläget att materialet i den aktuella täkten används för de kvalificerade ändamål som uppgetts i ansökan och inget annat. En kortare tillståndstid skulle sannolikt medföra högre årsuttag och mer störningar för närboende än vad som annars blir fallet. Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att sökandens förstahandsyrkande om en tillståndstid på 20 år ska bifallas. Emellertid bör frågan om användningsområdet för materialet i täkten regleras i villkor, se nedan.

Villkor

Mark- och miljödomstolen anser mot bakgrund av ovanstående och för att markera att detta tillstånd avser täkt av material för uteslutande kvalificerade ändamål att det bör föreskrivas villkor om att material som innehåller huvudsakligen 0-2 fraktionen inte får användas till okvalificerade ändamål som utfyllnad, vägbyggnad etc. Utleveranserna ska journalföras med avseende på avnämare och levererad fraktion samt redovisas årligen till tillsynsmyndigheten. Domstolen anser att den av bolaget be-

skrivna hanteringen av matjord och torv är av mindre omfattning och behöver inte regleras särskilt.

Vidare bör sökandens åtagande att vid behov som en skyddsåtgärd överleda vatten från täktsjön till bäcken/diket sydväst om täktområdet fastslås i villkor. Tillsynsmyndigheten bör på sätt som föreskrivits i deldomen 2011-07-14 i mål M 13-99 och M 999-07 rörande Trafikverket och Projekt Hallandsås bemyndigas att meddela de ytterligare villkor som kan behövas ifråga om mängder, tidpunkter och överledningspunkter efter förslag från sökanden. Förslaget till villkor enligt ovan ska inges till tillsynsmyndigheten senast 3 månader innan brytning under grundvattenytan påbörjas. Något särskilt prøvotidsförordnande erfordras inte. Mark- och miljödomstolen erinrar om att denna bortledning från täktsjön som sådan utgör en villkorad skyddsåtgärd och något särskilt tillståndsyrkande i sig erfordras inte.

Även om skyddsvärdet av grundvattenmagasinet inom täktområdet är ringa och Bäljane å är starkt påverkad av rätning och dikesrensning samt omgivande jordbruksmark anser mark- och miljödomstolen att ytterligare försiktighetsmått utöver vad sökanden åtagit sig är rimliga. Slangbrottsventiler på hydraulsystemen bör därför föreskrivas som krav på de gräv- och schaktfordon som ska arbeta i täkten. Vidare bör salt eller andra lösliga kemikalier inte få användas i dammbekämpningssyfte.

Villkor bör i övrigt föreskrivas med utgångspunkt från vad remissinstanserna yrkat och bolaget medgivit på sätt som framgår av domslutet.

Delegation

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser mark- och miljödomstolen att tillsynsmyndigheten bör bemyndigas att meddela de ytterligare villkor som kan behövas med anledning av vattenöverledningen till bäcken/diket samt frågor om efterbehandling och kontroll av verksamheten.

Ekonomisk säkerhet

Mark- och miljödomstolen bedömer att tillståndet ska göras beroende av att sökanden ställer ekonomisk säkerhet för uppfyllandet av villkoren. Domstolen finner inte skäl att frångå det av sökanden föreslagna beloppet på 1 000 000 kr.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen anser att igångsättningstiden för den miljöfarliga verksamheten (täktverksamheten) bör sättas till 2 år efter att denna dom vunnit laga kraft i enlighet med vad bolaget yrkat.

Arbetstid

Arbetstiden för vattenverksamheten bör bestämmas till 10 år från det att tillståndet i denna del tas i anspråk, vilket innebär när brytning under grundvattenytan påbörjas och inte från dagen för när det samlade tillståndet i någon del tas i anspråk.

Oförutsedd skada

Tiden för anmälan av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten bör sättas till 10 år efter arbetstidens utgång i enlighet med sökandens yrkande.

Ersättning för skador

Sökanden har åtagit sig, och om fastighetsägarna så önskar, att innan tillståndet tas i anspråk säkerställa vattentillgången i brunnarna på fastigheterna A och B samt Y under hela brytningstiden. Sökanden har vidare åtagit sig att vid behov överleda vatten från täktsjön till bäcken/diket sydväst om täktområdet. Några yrkanden om ersättning har inte framställts.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för rättegångskostnader avseende prövningen av vattenverksamheten med 10 timmar à 800 kr, totalt 8 000 kr. L och LS har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 1 180 kr, varav 1 000 kr för utebliven förvärvsinkomst och 180 kr i resekostnader. Sökanden har medgett yrkandena. Sökanden ska därför utge de yrkade beloppen.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra den tidigare preliminärt fastställda prövningsavgiften.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 21 oktober 2016.

Bengt Johansson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Robert Rosenqvist och StenInge Arnesson.